

ÉLELETÜNK

XXXIX. évf. 7-8. szám (39. Jg. Nr. 7-8)

Az európai magyar katolikusok lapja

2007. július - augusztus

A NEVELÉS KIHÍVÁSA

A gyermekek és a tömegtájékoztatói eszközök
XVI. Benedek pápa üzenete
a Tömegtájékoztatók 41. Világnapjára

1. A tömegtájékoztatók 41. világnapjának témája – „A gyermekek és a tömegtájékoztatói eszközök: a nevelés kihívása” – két rendkívül fontos szempont átgondolására készítet minket. Az egyik a gyermekek képzése. A másik talán kevésbé kézenfekvő, de nem kevésbé lényeges, ez pedig a média alakítása, formálása.

Azok az összetett kihívások, amelyekkel korunkban a nevelésnek szembe kell néznie, gyakran kapcsolatosak a média elterjedt hatásával. A globalizáció jelenségének egyik vonása, hogy a média – a gyors technológiai fejlődés következményeként is – jelentősen meghatározza a kulturális környezetet. Van, aki azt állítja, hogy a média befolyása vetekszik az iskola, az Egyház, sőt még a család formáló hatásával is. „Sokak számára a valóság megfelel annak, aminek a média állítja.” (AeN, 4)

2. A gyermekek, a média és a nevelés kapcsolatára két szempontból tekinthetünk. Az egyik: ahogyan a média „neveli”, alakítja a gyermekeket. A másik: a gyermekek nevelése arra, hogy megfelelően reagáljanak a médiára. Kölcsönösség merül fel: egyrészt a médiaipar felelőssége, másrészt az olvasók, a nézők és hallgatók aktív és kritikus részvétele. A tömegtájékoztatói eszközök helyes használatára való nevelés ebben az összefüggésben alapvető a gyermekek kulturális, erkölcsi és lelki fejlődése szempontjából.

Hogyan kell megvédenünk és elősegítenünk a közjót? A szülők, az Egyház, az iskola felelőssége, hogy a média szelektív használatára neveljék a gyermekeket. A szülők szerepe elsődleges fontosságú. Joguk és kötelességük, hogy a tömegtájékoztatói eszközök körültekintő használatának biztosításával úgy alakítsák gyermekeik tudatát, hogy képesek legyenek helyes és objektív véleményt nyilvánítani, amelynek nyomán el tudják dönteni, hogy megnézzenek, meghallgassanak-e egy ajánlott műsort, vagy ne (FC, 76). Az iskolának és a plébániának bátorítania és segítenie kellene a szülőket abban a meggyőződésben, hogy a szülői lét e nehéz, de hálás területén az egész közösség támogatja őket.

A médiára való nevelésnek pozitívnak kellene lennie. Ha azt mutatjuk a gyerekeknek, ami esztétikailag és erkölcsileg kiemelkedő, segítjük őket, hogy saját véleményük alakuljon ki, megmondottak legyenek, és fejlődjön az ítéletképességük. Fontos, hogy felismerjük a szülői példamutatás alapvető értékét, és előnyös megismertetni a fiatalokkal a gyermekirodalom, a szépművészet és a magas zene klasszikusait. Bár a népszerű irodalomnak mindig meglesz a maga helye a kultúrában, a szenzációkeltés csábítását nem szabadna passzí-
(Folytatás a 4. oldalon)

Nagyboldogasszony,
Tóth Gyula, 1941. oltárkép, Túrterebes.
Fényképezte: Fazekas József Tamás

Havas István Sch.P.

SZENT ISTVÁN KIRÁLY

Krisztus Urunk és a Nagyboldogasszony iránti buzgóssága

1. Szent István király vallásosságát elsősorban a *Keresztrefeszítést* iránti hódolat, Krisztus Urunk buzgó imádása jellemzi. A nagylegenda hangsúlyozza, hogy őszintén törekedett Krisztus utánzására, főleg élete vége felé: „Csak arra törekedett, hogy Krisztust hordozza ajkán (vagy arcán), Krisztust szívében, Krisztust minden cselekedetében”. Lándzsája feltehetőleg magában foglalta a szent kereszt néhány darabját. A kereszt-motívum megjelenik pénzveretein is, méghozzá kettős kereszt formájában. Ez utóbbi jel annak az ereklyetartónak mintájára készült, amelyet István a bizánci császártól kapott. A becses ajándék szintén Krisztus keresztjének néhány darabját őrizte, és a későbbiekben róla mintázták a magyar címerben szereplő híres keresztet. Magyarország első királya ugyan soha nem zárandokolt el Jeruzsálembé, ellenben nagy szívéllyességgel fogadta a Szent-

földre igyekvő zárandokokat. Odilo clunyi apát egyik levelében elismeréssel nyugtázza a király készségét. A burgundiai krónikás, Rodulfus Glaber (*Raouli le Glabre*) az 1040-es évek elején a következőket írja: „ebben az időben szinte mindenki, aki Itáliából és Galliából az Úr sírhelyéhez, Jeruzsálembé igyekezett, elhagyta a tengerszorosokon átvezető szokásos útvonalat és ennek a királynak (Istvánnak) országán át haladt. Ő ugyanis mindenki számára egy igen biztos útvonalat hozott létre; testvérként fogadott mindenkit, akit megpillantott, és bőséges ajándékokkal látta el őket.” A zárandokok számára két házat alapított: az egyiket Jeruzsálemben, a másikat az odavezető út felén, Konstantinápolyban. A házak fenntartásáról bőkezűen gondoskodott.

Mindazonáltal el kell ismernünk, hogy az idegen zárandokok magyarországi szíves látását talán nem minden esetben indokolta csupán az a hódolat, amelyet a szent király érzett (általában véve) Krisztus és (szűkebb értelemben) kinszenvedésének színhelye iránt. Abban a korban, amikor a hírek meglehetősen bizonytalanul terjedtek, a nagy számban érkező zárandokok páratlan információs forrást jelentettek számára: nemcsak saját hazájukról hoztak értékes híreket, hanem beszámoltak mindazokról a vidékekről, amelyeket az oda- és visszavezető út során érintettek. István király tehát szívesen vette, ha sok zárandók érkezett országába. Igyekezett őket hosszabb-rövidebb ideig marasztalni, hogy nyugodtan elbeszélgethessen velük – amint erről olyan bájos módon tudósít Szent Gellért legendája. Alighanem ez volt a legfőbb – és inkább politikai, mint vallási – oka a királyi udvar áthelyezésének Esztergomból a zárandokúton fekvő Székesfehérvárra. A király ezen túl még egy okból szorgalmazta a jámbor utazók magyarországi tartózkodását: Szent Gellért példája mutatja, hogy tétovázás nélkül ud-
(Folytatás a 6. oldalon)

PÜSPÖKSZENTELÉS ESZTERGOMBAN

A Szentatya, XVI. Benedek pápa az Esztergom–Budapesti Főegyházmegye segédpüspökévé nevezte ki a külföldi magyarok lelkipásztori ellátásával megbízott dr. Cserhádi Ferencet, akinek a centuriái címzetes püspöki címet adományozta. Püspökké szentelése augusztus 15-én 10.30-kor lesz az Esztergomi Bazilikában. A püspökszentelésre Erdő Péter bíboros, prímás, Esztergom-Budapesti érsek, az MKPK elnöke meghívta a Főegyházmegye papságát és híveit, a külföldön élő magyar híveket és lelkipásztorokat. Itt közöljük az Esztergom-Budapesti Érseki Főhatóság körlevelét (2007. II.):

Nagy öröm és megtiszteltetés érte Főegyházmegyénket, amikor Szentatya, XVI. Benedek pápa 2007. június 15-én dr. Cserhádi Ferencet, a szatmári egyházmegye papját, németországi magyar főlelkész Centuriái c. püspökké és az Esztergom-Budapesti Főegyházmegye segédpüspökévé nevezte ki. Saját feladata lesz, hogy a külföldön élő magyar hívek pasztorációját – amelyet az elmúlt 25 évben is odaadással és hűségesen végzett – a püspökké szentelés kegyelmeivel gazdagodva még inkább szolgálhassa, ily módon is megerősítse hazájuktól távol élő testvéreit.

Cserhádi Ferenc püspök atya 1947. február 12-én született Túrterebesben. A gyulafehérvári Római Katolikus Hittudományi főiskolán végzett tanulmányai után Márton Áron püspök szentelte papá Gyulafehérváron 1971. április 18-án, a Szatmári Egyházmegye szolgálatára.

Lelkipásztori szolgálatát káplánként kezdte először Kaplonyban 1971-73-ig, majd Máramaroszigeten 1973-79-ig.

1979-től a Frankfurt am Main-i St. Georgen Filozófiai-Teológiai Főiskola hallgatója volt, 1980-tól doktorandusz az innsbrucki Leopold Franzens Egyetemen, ahol 1982-ben teológiai doktorátust szerzett.

Ezt követően a müncheni St. Margareta plébánián volt káplán 1982 és 1984 között.

Első önálló lelkipásztori beosztását is Münchenben kapta 1984-ben, ahol a Magyar Katolikus Misszió vezetője lett, ezt a feladatot egészen 2002-ig látta el.

Lelkipásztori szolgálata mellett 1985-től a müncheni Magyar Caritas Szolgálat elnöke, 1989-1993-ig a müncheni Paulinum egyesület (diákszalló) elnöke, 1991-től a Kardinal Mindszenty Stiftung kuratóriumának tagja. Az 1990-91-es tanévben docens a gyulafehérvári Római Katolikus Hittudományi Főiskolán, 1996-tól 2006-ig a külföldön élő római katolikus magyarok püspökének európai delegátusa.

1996-tól az európai magyar katolikusok lapjának, az „Életünk”-nek főszerkesztője. 2002-től a Német Püspöki Konferencia magyar delegátusa, németországi magyar főlelkész, majd Miklós-házy Attila püspök úr nyugdíjba vonulását követően, 2006. április 10-től a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia megbízásából a külföldi magyar lelkipásztori szolgálat koordinátora.

2003-ban II. János Pál pápa pápai káplánnak nevezte ki. 2004-ben a Málta Lovagrend tagjai közé nyert felvételt.

A magyar olvasók is ismerhetik a Szent István Társulatnál megjelent könyveit, a Hitébresztő, Ünnepszemle, Szívélyes lelkipásztori üdvözléssel, Az
(Folytatás a 3. oldalon)

LENNE EGY KÉRDÉSEM...

Kereszténység és iszlám V. rész

Immáron ötödik alkalommal igyekszünk összefoglalni az iszlám vallás alapjait. Valóban többről nem lehet szó, de ezekre mindenképp szüksége van annak, aki szemben találja magát az iszlámmal, mint világvallással (csak a kereszténységnek van globálisan tekintve még több követője). Tény mindenesetre az, hogy Mohamed vallásának pusztá léte, az azt irányító elvek, a hívő tömegek befolyásolásának tartalma és módszerei, ezek ebből adódó magatartása számos kérdést vet fel, amelyre nem könnyű választ kapni. Ezt megnehezíti a körülmény, hogy az iszlám ugyan egyöntetűen egyetlen könyvet, a Koránt ismeri el Isten szavának, annak értelmezése azonban sokféle és gyakran ellentmondásos. Tekintve, hogy az iszlám nem rendelkezik egy közös vallási hatósággal, amely vitás kérdésekben dönt, nem ritka, hogy helyi vezetőik igen eltérően magyarázzák a Korán tanítását bizonyos kérdésekben. Példa rá a múlt számunkban említett „szent háború”, a dzsihád problémája, amelyről szétágazó felfogások terjedtek el.

A nő helyzete az iszlámban

1) A Korán tanítása

Mindenekelőtt le kell szögezni: a Korán szerint a férfinek és a nőnek egyaránt van lelke; tanítása ugyanúgy szól mindkét nemhez; a nő a férfival azonos módon juthatnak a „paradicsom”-ba. A Koránnak ez a tanítása azonban a gyakorlatban másként néz ki: az iszlám által dominált országokban a nők jogi szempontból hátrányos helyzetben vannak a férfival szemben.

2) Nézetkülönbségek

E kérdésben is az iszlám képviselőinek álláspontja erősen eltér egymástól. Van, aki tagadja az értékkülönbséget, mondván, hogy a Korán és a sunna szerint férfi és nő egyértékű és egyenjogú, akkor is, ha ezek a jogok különböznek egymástól, amintohogy Isten is különböző feladatokat bízott rájuk. E nézettel ellentétben áll a 4. szúra 34. pontja: „A férfiak a nők felett állnak, mert Isten őket kiemelte (kitüntette), de a kiadások folytán is, melyek rájuk hárultak”. Ez utóbbi a nászajándéokra vonatkozik a nászéjszakát követő reggelen, az előbbi pedig a férfi szerepére, mint családfelelősként.

3) A nő hátrányos helyzete

De ettől függetlenül is sérelmes a nők helyzete az iszlám jogrendszerben, főleg a házasságjogban. Ez – legalábbis elvben – megengedi a többnejűséget. Kivétel ez alól – tudomásom szerint – csak Törökország és Tunézia. De már Mohamed bizonyos korlátokat szabott: senkinek se lehet több mint négy törvényes felesége (az ágyasok száma nincs meghatározva!), és ezt is megszorítja a 4. szúra 4. pontja, amelynek értelmében egy férfinék csak annyi felesége lehet, amennyinek biztosítani tudja az igazságot elbánnak és eltartást. Erre pedig – a 4. szúra 129. pontja értelmében – a legjobb akarattal sem képes senki.

A nő alárendeltségének további bizonyítéka, hogy mind a mai napig a férj kizárólagos joga felesége tartózkodási helyének meghatározása. Megtilthatja például a lakás elhagyását, ami egyértelmű az asszony képzetének és hivatásbeli tevékenységének megakadályozásával. Ez vonatkozhat leánygyermeknek iskoláztatására és a társadalmi életben történő integrálására is. Persze azt

is meg kell mondani, hogy az utóbbi években az iszlám országokban is egyre általánosabbá vált – de facto – a monogámia, az egynejtűség, anélkül, hogy de jure, azaz jogilag azt kötelező módon bevezették volna.

4) Házasság és vallás a gyakorlatban

Az iszlám patriarkális társadalmi felépítésének megfelelően, leánygyermek hűségének az apa dönt. Ezt a döntést a leány köteles elfogadni, ellenkező esetben súlyos következményekkel kell számolnia a családon belül. Életével játszik, ha egy nem muszlim férffal lép házasságra, vagy szexuális kapcsolatra. Ez esetben a család férfi tagjai (apa, fűttestvérek) köteleességüknek tartják, hogy gyilkosság árán is megvédjék a család becsületét.

Az asszony férje részéről ki van téve önkénynek, atrocitásoknak. Ennek ellenére nem kérheti a válást, kivéve néhányszor pontosan meghatározott esetben. A férj viszont bármikor eltaszthatja feleségét, de megtarthatja gyermekeit. Egy muszlim férfi és egy nem muszlim nő házassága ellen nincs kifogás, de a felmerülő vitás kérdések eldöntése a „sharia”, az iszlám jog szerint történik. Hitehagyottnak számít az a muszlim férfi, aki beleegyezik, hogy gyermekeit megkereszteljkék.

A muszlim társadalom különböző mértékkel méri a férfi és a nő nemi életét. Amíg a nő számára házasság előtti szexuális kapcsolatok szigorúan tiltottak – a nő testi érintetlensége a házasság alapfeltétele –, addig a férfinél ezt nemcsak, hogy elnézik, hanem gyakori kalandjaiban férfiasságának jeleit látják. Ezzel szemben mindkettő számára súlyosan esik a latba – a nő számára különösen – a házasságtörés, aminek büntetése kemény testi fenyték, ha rajta kapják. Ez egyes arab országokban mindmáig halálbüntetés is lehet.

A mondottakhoz, a tárgyilagossá érdekében hozzá kell fűzni: mindez ebben a formában nem áll a Koránban, még ha egyik-másik kérdésben hivatkoznak is rá egyes fundamentalista értelmezések. Egyfajta szokásjog már a Korán előtt kialakult, és azóta is érvényes maradt. Sok minden emlékeztet az öszövétségi törvényre, és ami a férfiközponit gondolkodást illeti, még a kereszténység kezdeteire is. Egyébként a Földközi-tenger körzetében található társadalom egy része erre a szemléletmódra épül ma is.

5) Az iszlám házassági ideálja

A Korán szerint férj és feleség úgy viszonyulnak egymáshoz, mint a ruha a testhez. Isten arra teremtette őket, hogy szeretetben és irtalomban ragaszkodjanak egymáshoz. A házasságot az iszlám maga szociális és erkölcsi értéknek kezeli, és alapvetően, tartós szolidáris kapcsolatnak tartja. Az emberiség, és ezen belül az iszlám gyarapodását szolgálja, emellett rendben tartja az ember rendezetlen nemei ösztöneit, és így, egy Mohamednek tulajdonított mondat szerint: „a vallás felét” teszi ki. A házasságról alkotott képét főleg két szempont dominálja: a becsület (tisztesség) és a szemérem. Az első megvalósulása felett a férfinék (férj, férfi rokon) kell örökönie, gondoskodva arról, hogy a nő ne fenyegetse a házasság előtt, vagy alatt, a tisztaság elvesztésének veszélye. A szemérem megőrzése a nő dolga: viselkedése, öltözködése, tevékenysége ennek jegyében kell, hogy álljon.

A nő szemérem védelmét biztosítja a nemek egymástól való elkülönítése, és bizonyos öltözködési előírások (fejkendő, arcfátyol), amelynek szószólói a Koránra hivatkoznak. Tagadhatatlan mindenesetre, hogy ez utóbbi kérdésekben nincs egyenes álláspont még a hittudósok közt sem.

Ezzel szemben meglehetősen egyhangú, és az iszlám jogrend által megalapozott fel-

fogás, hogy a feleség leglényesebb köteleiségei közé tartozik, hogy utódot hozzon a világra, és ennek érdekében, minden megszorítás nélkül férje rendelkezésére álljon.

6) Öltözködési előírások

Az elmúlt évek során a nyugati közvéleményt is erősen foglalkoztatta a kérdés: milyen öltözködési szabályok betartására kötelezi a Korán a nőket? Kötelesek-e fejkendőt viselni, s ha igen, milyent? El kell-e takarni nyakukat, el kell-e fátyolozni arcukat? Földigérő ruhában kell-e járniuk?

Tény, hogy a muszlim többségű országokban is a legkülönbözőbb állami előírások és társadalmi szokások vannak érvényben, a laicista Törökországtól kezdve, ahol a fejkendőt legfeljebb megtűrik, a legszigorúbb elfátyolozásig, pl. a Talibánok uralta Afganisztánban. Ugyanígy eltérő az iszlám tudósok véleménye. A fejkendőt, a fátyolviselést követelők a Korán két szűréjára hivatkoznak (24, 31 és 33, 53, valamint 33, 59), amelyek jelentése és kötelező jellege, a többi tudós nézete szerint nagyon vitatott. Van olyan vélemény is, amely a fejkendő viselését hitvallásnak tekint, főleg a nem iszlám környezetben élők részére, és – függetlenül attól, hogy a Próféta előírta-e, vagy sem – ezért kötelezőnek. Ez volt az alapja azoknak a pereknek (Német- és Franciaországban), amelyekben állami alkalmazásban álló muszlim nők, (tanítónők) vallászsabadságra való hivatkozással ki akarták kényszeríteni a fejkendő-viselés engedélyezését hivatalos tevékenység közben is.

Anélkül, hogy belemerülnék a *pro* és *contra* érvek taglalásába, a jelenség megértéséhez elég, ha szem előtt tartjuk, hogy a fátyol használata már jóval az iszlám előtt általános volt a Földközi-tenger és a Közel-Kelet térségében; hogy az iszlám a női szemérem megnyilatkozását és a férfi feleségére vonatkozó kizárólagos birtokjogának kiharaszlyozását és – újabban – hitvallást jelent. Kétségtelen azonban az is, hogy az utóbbi időben erősödik az a tendencia, amely a fejkendő kötelezettségében a nők lealacsonyítását látja, és szorgalmazza, hogy minden nő – külső kényszerrel mentesen – maga dönthesse el, akarja-e viselni, vagy sem.

Ha persze e mögött a vallás iránti elközömbösülés állna, akkor mi keresztények óvatosságra kell, hogy intsünk. A hitelenség sose jelent haladást.

*

Mit tegyünk?

Befejezésül néhány gondolat keresztények és iszlám-hívők kapcsolatáról:

1. Közeliünk barátságával, érdeklődéssel feléljük. Ne bocsátokunk velük hitvitába, ne akarjuk őket „megtéríteni”, de lássák az életünkön, mit jelent igazi keresztényként élni. Az áldozatos szeretet őket is elgondolkotatja.

2. Ismerjük meg közelebbről az iszlámot. Ezt a célt szolgálta – elég felszínesen e cikk-sorozatunk is. Jó tudni, hogy miről beszélünk. (A Koránnak van magyar fordítása!) Egy vallásos muszlimántól tanulhatunk gyakorlati vallásos lelkületet.

3. Mélyítsük el tudásunkat a kereszténységéről. XVI. Benedek pápa könyvei sok fényt jelenthetnek: alaposak és olvashatók. Nem szeretheti a vallását, aki nem ismeri azt igazán!

4. A mi keresztényiségünk gyakran felület. Nem egészen alaptalan az iszlám vádja, hogy valójában hitetlenek vagyunk. Ha az életünkön meglátzanék a vallásunk, a muszlimánok tisztelnék bennünket.

5. Az iszlám nem azonos a terrorizmussal. Nekik is fáj az, hogy fanatikusok Isten nevében gyilkolnak. A háttérben politikai, gazdasági és társadalmi okok állnak. Ezek megoldásához mi is hozzájárulhatunk. Mindenesetre imádkozhatunk velük együtt a békéért, ahogy II. János Pál és XVI. Benedek tette.

És ne feledjük: Isten a szeretet, és aki a szeretetben van, Istenben van, és Isten őbenne – akár keresztény, akár muszlimán.

Frank Miklós

IMASZÁNDÉKOK

Júliusra

I.

Imádkozunk, hogy minden állampolgárnak, egyénileg és csoportosan, lehetősége nyíljon arra, hogy tevékenyen részt vegyen a közéletben és a közös ügyvitelben.

Ez az imaszándék már egészen bizonyosan meg volt fogalmazva, amikor 2005 karácsonyán XVI. Benedek pápa aláírta első enciklikáját: „Az Isten szeretet.” Legjobban ennek a körlevélnek 28. és 29. pontjából vett gondolatokkal mélyíthetjük el a szándék értelmét és gyakorlati jelentését.

Állam és vallás, igazságság és szeretet: a valóságok és fogalomparok egymással való összefüggésében rejlik a vallásos állampolgár önmegvalósításának és kibontakozásának kulcsa.

I. Először tisztázunk két alapvető igazságot:

a) „A társadalom és az állam igazságos rendje a politika központi feladata.” (Már Szent Ágoston megírta: „Ha kiiktatjuk az igazságságos, mi egyebek az országok, mint nagy rablóbandák?”) A kereszténység lényegéhez tartozik a különbségét el a állam és az egyház között, vagyis a világi terület autonómiája. Az állam nem írhatja elő a vallást, hanem a különböző vallásoknak biztosítania kell a szabadságot és a békét. Maga a politika nem pusztán technika, hanem a közrend igazságos biztosítása. Hogy mi az igazságság, az a gyakorlati ész kérdése; az ész viszont állandó támogatásra szorul, hogy az érdekek és a hatalom meg ne vaktassa. A hit pedig (mint az élő Istennel való találkozás) tisztító erő az ész számára. A katolikus szociális tanítás hasznos tényezője ennek az eszmetisztításnak. A hívő állampolgár tehát, egyénilen és csoportosan, erősen elhivatott a politika tisztítására és művelésére.

b) Nem létezik olyan igazságos államrend, amely feleslegessé tehetné a szeretet (karitás) szolgáltatást. Személyes odafigyelésre, vizsgálatra, segítségre, szükség-helyzetek megoldására az emberi együttélésben mindig szükség lesz. Az állam a szubszidiaritás elve alapján ismeri el és támogatja a karitatív kezdeményezéseket.

II. Röviden összefoglalhatjuk a teljes képet.

a) „Az igazságos struktúrák felépítése nem közvetlenül az egyház [a vallás] feladata, hanem a politika rendjéhez – az önálló felelősséggel rendelkező ész területéhez – tartozik. Az egyháznak közvetett feladata van, amennyiben rá tartozik az ész megtisztításához és az erkölcsi erők fölbresztéséhez való hozzájárulás.”

b) „A társadalom igazságos rendjéért végzett tevékenység a hívő laikusok közvetlen feladata. Mint állampolgárok arra hivatottak, hogy személyesen vegyenek részt a közéletben. Nem mondhatnak le arról, hogy bekapcsolódnak a sokrétű és szertéző gazdasági, társadalmi, törvényhozó, adminisztratív és kulturális munkába.”

Van tehát miért imádkozunk. Nézzünk körül hazánkban és az egész mai világban. Imádkozunk a politika és az egyházi élet felőléseért. Imádkozunk azokért (sokan vannak), akiknek ijtestően kevés jut igazságságságból és karitásból. Imádkozunk magunkért, az állampolgárokért, hogy készek és tevékenyek legyünk a közéletben és a közös ügyvitelben.

II.

Imádkozunk, hogy valamennyi keresztény legyen tudatában saját missziós kötelességének, és tevékenyen segítse mindazokat, akik a népek evangelizálásában elkötelezték magukat.

Rohanó és gyakran zavaros korunk sok kihívás elé állítja Krisztus Egyházát. Az, hogy keresztényként találkozzunk és szembesüljünk a 3. évezreddel, nem szabad választás dolga, hanem sürgető hivatás (kihívás). A misszió a legelső és legalapvetőbb szolgáltat, amely keresztény mivoltunkból fakad; alapvetőbb még a karitásnál is. Csak

(Folytatás a következő oldalon)

...Sárga virág a zöld réten
kís pacsirta a kék égen;
nem szánt, nem vet, csak énekel,
nem kérdi, hogy kit érdekel...

Erdélyi József (1896-1978)

mi tudunk arról tanúskodni, hogy ki az Isten, és mi a szándéka velünk: „Úgy szeretne Isten a világot, hogy megszülteti Fiát adta, hogy mindaz, aki öbenné hisz, el ne vesszen, hanem örök élete legyen.” (Jn 3,16)

Nagyon emberi dolog, és be is igazolódik, hogy korunknak a régivel nagyobb és bizonyultabb nehézségei lelassítják, sőt vissza is vetik a missziós bátorságot és buzgódságot. Őszintén tekintünk magunkba, vegyük észre saját elbátorlalanodásainkat. Vegyük észre azt is, hogy ma a misszió nem csupán és nem elsősorban idegen országok felderítése, hanem összetett társadalmi és kulturális összefüggések és beállítottságok megközelítése és megoldozása. Az évtizedekkel ezelőtti magyar misszionáriusok feladata Indonéziában talán egyszerűbb és könnyebb volt, mint a mai Magyarországon a lengyel vagy indonéz misszionáriusoké.

Buzgón kérjük korunk misszionáriusai számára türelmet és körültekintést, bátorságot és alázatosságot, az Istenre figyelést és az idők jeleinek éber megkülönböztetését.

* * *

Augusztusra

I.

Imádkozzunk, hogy mindazok, akik a belső nehézség és megpróbáltatás pillanatait élék meg, Krisztusban megtalálják azt a világlágósságot és támaszt, amely elvezeti őket a hiteles boldogság felfedezésére.

Egy ilyen szándéknak többféle arculata lehet; a keresztyének és általában az emberek mindenféle korosztályt, sokféle társadalmi helyzetet, változatos kultúrákat képviselnek, és a megnevezett probléma mindenütt előadódik. XVI. Benedek még pápasága kezdetén Kölnben a világfűjűséggel találkozott, és ott augusztus 18-án a Rajna partján összegyűlt fiatalok hatalmas seregéhez szolt. Elképzelhető, hogy ez a beszéd ilhette a havi imaszándékot. – Érdemes felidézni, hogy a világfűjűségi találkozónak mintegy hétszáz ezer résztvevője volt: többek között százezer olasz, nyolcvan ezer német, ötvenezer francia, harmincezer spanyol, huszonegyezer lengyel. (Persze nem mind a hétszázezren voltak ott a beszéd hallgatóságában.)

Amikor a pápa megszólította a fiatalokat, külön üdvözölte azokat, akik nincsenek megkeresztelve, és akik az Egyházban nem érzik magukat otthon. Idézte a Kölnben élt Edith Stein-t (a Keresztől nevezett Szent Teréz Benedikta karmelita nővert és vértanút), aki saját fiatalokáról feljegyezte: „Tudatosan és szándékosan elhagytam az imádkozás szokását.” A kölni találkozó résztvevői majd megtapasztalhatják az Istenmel való imádságos találkozás megrázó élményét. Krisztus várja a kereső és megpróbáltatást megélt embereket.

Mit kezdjek az életemmel? Kire bizzam rá magam? Az úton járás akkor nyeri el igaz értelmét, ha találkozom az út Gazdájával, irányának meghatározójával, aki elkísér a célba (amelyet a Gazda maga Isten Országának, Királyságának nevez).

A kölni dombban különösen tisztelik a betlehem-i három királyokat. Amit ők megélték, az mintaképe a mi keresztesünknek és célba érkezésünknek. Először egy csillag ragyog fel, és csábít bennünket. Jeruzsálemben aztán válasz adatik: a szó megjelölt a fény pontos értelmét: a csillag Betlehembe vezet, a Gyermekhez, a Királyhoz, az Isten Bárányához.

Az élet értelmének, a megpróbáltatások megoldásának, a boldogságának a neve: a Názáreti Jézus. „Legyetek igazán meggyőződve arról – mondta XVI. Benedek: Krisztus semmit sem vesz el abból, ami bennetek szép és nagy, hanem mindent tökéletességre visz, Isten dicsőségére, az emberek boldogságára, a világ üdvösségére.”

Ilyen gondolatok és motívumok segítsenek minket, hogy hűségesen, kitartóan, elmélyülten imádkozzunk egy olyan havi szándéka, amely minden embert átfog.

II.

Imádkozzunk, hogy az Egyház Kínában egyre nagyobb belső összetartásról tanúskodjék, és kinyilváníthassa a Péter utóda-

Erdő Péter bíboros németországi látogatása

Erdő Péter bíboros, a CCEE elnöke május 22-én Németországba utazott és részt vett az Európai Unió Püspöki Konferenciáinak Bizottsága (COMECE) és a Európai Püspöki Konferenciák Tanácsának (CCEE) közös elnökségi ülésén. A látogatás során a müncheni egyetemen diszidoktorrá avatták Magyarországot primását.

A CCEE keretében 34 európai püspöki konferencia elnöke szavazott új vezetők személyéről. Az Európai Püspöki Konferenciák Tanácsának élére tavaly október 6-án, öt éves időszakra Erdő Péter bíborost, a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia elnökét, a szervezet két új alelnökévé pedig Josip Bozanic bíborost, zágrábi érseket és Jean-Pierre Ricard bíborost, bordeaux-i érseket választotta.

A berlini találkozón, amelyet a Német Tábori Püspökség szervezett, a COMECE részéről Adrianus van Luyn rotterdami püspök, a szervezet elnöke, továbbá Noël Treanor prelátnak, a bizottság főtárgya volt jelen.

Erdő Péter bíboros május 24-én és 25-én részt vett a müncheni Ludwig Maximilian Egyetem Katolikus Teológiai Karának Klaus-Mörsdorf Kánonjogi Intézete által szervezett „60 éves a kánonjogtudomány Münchenben” címmel tartott ülésén, a Kardinal Wendel Házban.

Az első nap programjában Zakar Ferenc Polikárp OCist, zirci főapát, majd Philipp Gudenus tartott előadást. Ezeket témazáró vita, eszmecsere követte. Késő délután, az ünnepi ülésen adományozták a müncheni egyetem diszidoktor címet Erdő Péter bíborosnak, a CCEE elnökének. A megjelentek ezután közös szentmisén vettek részt a münchen-schwabingi Szent Szilveszter

val való tényleges és látható közösséget.

2005 októbere az egyetemes katolikus közösségnek mély élményt nyújtott a kínai katolikusokhoz fűző kapcsolatáról. Az Eucharisztia éve volt, ráadásul püspöki szinódus hónapja is; a szinódusra várták a kínai küldötteket, de nem kaptak illami engedélyt az útra.

A hosszú évtizedek után ismét megújuló erőszakos elszakíthatóság annál elevenebbé tette, és teszi ma is, az összetartás tudatát és érzését. Szívünkkel kölcsönösen jelen vagyunk egymásnak; ahogy a pápa fogalmazott a szinódus végén: „ez a hívsvéti misztériumban való közös részvétel, az Atya dicsőségére.”

Kína püspökeinek és hívóinak egy viszonylag kis hányada kökeményen kitart a pápaellenességben; ez sokkal inkább kommunista megfélemlítés vagy megrögzöttség, mint hogy igazán köze lenne a keresztyénséghez.

„A nemzeti” egyház sokat szenvedett hívői és papjai ugyanúgy, mint a „földalatti” egyház még többet szenvedett rétegei. Krisztusnak vallják magukat, és az egyetemes katolikus Egyház magához öleli őket – a meghurcolt, a kivégzett, a megaláztatásokban is Krisztushoz tartozó testvéreinket.

Ha idővel csökkennek, részben meg is szűnnek a kényszerítések, helyzetük és küldetésük nem lesz könnyebb; az erendően materialista és egyre inkább jóléti váltó közegben nehéz kihívás lesz az, hogy a menyvei Atya és Krisztus szeretetének meggyőző tanúi maradjanak, sőt egyre inkább azá váljanak.

Imádkozzunk, hogy egészen kínaiak, egészen krisztusiak, egészen római katolikusok legyenek, és ebben egyre jobban erősödjének.

Nagy Ferenc S. J.

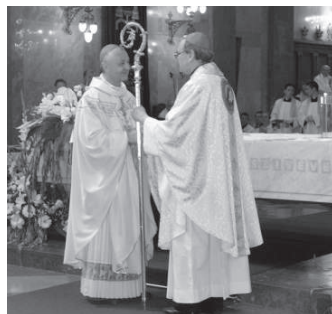
plébániatemplomban. Este Friedrich Wetter bíboros, münchen-freisngi érsek fogadást adott Erdő Péter bíboros és a programon részt vevők tiszteletére.

A konferencia második napjának reggelén együttműködési megállapodás aláírására került sor a müncheni Klaus-Mörsdorf Kánonjogi Intézet és a budapesti Pázmány Péter Katolikus Egyetem Kánonjogi Posztgraduális Intézete között. Először Münchenből Peter Landau emeritus professzor, majd Bambergből Alfred E. Hierold tartott előadást, amelyet a konferencia témazáró vitája követett. E-BF/MK

Beiktatták hivatalába Ternyák Csaba érseket

Az egri bazilikában június 9-én, szombaton délelőtti ünnepi szertartásban foglalta el érseki székét Ternyák Csaba érsek, az Egri Főegyházmegye új főpásztora. A szertartáson vatikáni küldöttség is képviseltette magát, jelen volt többek között Cláudio Hummes bíboros, a Papi Kongregáció prefektusa és a Kongregáció több tagja is. Jelen voltak a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia tagjai, határon túli magyar püspökök, valamint a közelet számos képviselője.

A délelőtti fél 11-kor kezdődő szertartás kezdetén Juliusz Janusz érsek, apostoli nuncius felolvasta a Szentatyai üdvözlét és a kinevezési bullát, amelyet magyarul Ficzek László kanonok, érseki irodaigazgató ismertetett a pap-

ság és a hívek közössége előtt. Ezután következett Seregély István érsek beszéde, majd a nyugalomba vonult egri érsek átadta a pásztorbotot utódának.

Seregély István köszönetet mondott mindenekelőtt Istennek, valamint munkatársainak és a híveknek, hogy az elmúlt húsz év szolgálata mellett álltak. Mint mondta, „változatos korban és változatos körülmények között” teljesítette szolgálatát.

A '90-es évek kezdetén még 40 évre becsülte azt az időt – fogalmazott –, amely a magyar egyház teljes újjászüléséhez szükséges. Most azonban úgy érzi, hogy ehhez még több időre van szükség. Seregély érsek ehhez a munkához kívánt erőt utódának, és arra kérte az Egri Főegyházmegye 81. püspökét és 13. érsekét, hogy mindenekelőtt szeresse a főegyházmegye csaknem 650 templomához tartozó híveket, bizzon papjaiban és diakónusaiban. Kérte továbbá a hívek imáját az új érsekért, és saját magát is.

Ezután a Püspöki Konferencia nevében Erdő Péter bíboros, a Főegyházmegye Érseki Káptalanja és Tanácsosi testülete nevében Mándy Zoltán pápai prelátnak, a bazilika plébánosa, a papság nevében Csizmadia István, az Érseki Hit tudományi Főiskola rektora, a hívek ne-

vében pedig Löffler Erzsébet, az Érseki Gyűjteményi Központ igazgatója köszöntötte Ternyák Csaba érseket.

Az új érsek köszöntő szavaiban kiemelte: az evangéliumi szolgálatban

mege erősíti az a tudat, hogy nincs egyedül, közösségben van a Szentatyával, a püspökökkel, a papsággal és a hívekkel. „Örömmel és várakozással jöttem ebbe az egyházmegyébe, amelynek nevezetes múltja, virágzó jelene és ígéretes jövője van” – fogalmazott Ternyák Csaba, és hozzátette: a szeretetet szeretettel igyekszik viszonzni, és életét a Főegyházmegye szolgálatába állítja.

A szertartás ezután az ünnepi szentmisével folytatódott, amelynek végén Ternyák Csaba bejelentette, hogy további intézkedésig megerősíti hivatalukban a főegyházmegyében szolgálatot ellátókat.

Neumayer Katalin - MK

PÜSPÖKSZENTELÉS...

Folytatás az első oldalról.

egyházzal vagy nélküle, Szentlecke-kíséző című könyveit és fordításait, valamint az Életünkben, a Szolgálatban, a Távtalokban, a Vasárnapban és különböző gyűjteményekben megjelent írásait.

Kívánom, hogy Miklósházy Attila ny. püspök úr nyomdokain haladva folytassa azt az áldozatos munkát, amelyet már delegátusként nemcsak a külföldi magyarok lelki gondozásában, hanem a magyar pasztoráció kultúrák közvetítő hivatásában is végzett. Személye legyen jelképe az egész magyar katolikus közösség összetartozásának.

Püspökké szentelése 2007. augusztus 15-én, Nagyboldogasszony ünnepén 10 óra 30-kor lesz az Esztergomi Bazilikában, amelyre Püspök atya nevében is szeretettel hívom a főegyházmegye papságát és híveit, valamint a külföldön élő magyar híveket és lelkipásztorokat. Közös imánkkal segítség szolgálatát jelmondatának megfelelően: A szeretet mindent legyőz.

Kívánom, hogy püspöki szolgálatát kísérelje Xavéri Szent Ferencnek, Liesieux-i Kis Szent Teréznek és a Magyarok Nagyasszonyának segítő közbenjárása, a Szentlélek világlágóssága és Urunk bőségese kegyelme.

Budapest, 2007. Jézus Szentséges Szívének ünnepén

+ Erdő Péter s.k.
bíboros, primás, érsek

Gyermekeknek

HÁLÁT ADUNK

Az iskolában már napok óta zsi-bong a gyerekhad. A fekete táblára felkerült a tanév végén szokásos, nagy betűkkel írott: VAKÁCIÓ! Az osztályfőnökök ki- osztották a várt bizonyítványt, kinek öröme, kinek szomorúságára. A temp- lomban felcsendült a tanévzáró hála- adás, a Te Deum, a gyerekek arcán meg- hatottság látszik. Ki-ki önmagában érté- keli az elmúlt tanév eseményeit. Lecke, órarend, kötelesség, csak ennyi lenne az egész! A legtöbb tanuló átérti, hogy mennyivel gazdagodott ismeretekben. Érzi, hogy a tanulás nem szükséges rossz, hanem nagy ajándék mindenki számára. Marikának az is eszébe jut, hogy „a tudás hatalom”, amint ezt a fel- nőttek mondogatják. Az ő szíve külön- ösen teli van hállával, hiszen idén igazi barátot talált padtársában. Felidézi az órák közötti szünet perceit, az uszonnák izét, amelyeket édesanyja készített,

aztán a sok játékot és nevetést, néha a leckemásolás izalmait, Edit néni mo- solygós arcát, ahogy sok-sok szeretettel sétált a padsorok között... Vidám emlé- kek a délutáni szakkörök, a sportfoglal- kozások, a meghitt beszélgetések István atyával a hittanórán. Mind szép emlék. A hála érzése tölti el sok tanuló szívét.

Milyen kár, hogy sokszor elfelejtjük megköszönni a kapott jókat, a szép na- pokat. Olykor nem is gondolunk rá, hogy mennyi örömmel ajándékoz meg minket a jó Isten, és mennyire élvezzük az ő végt- elen szeretetét irántunk. Igaz, hogy a tanév végén az iskolák kapui egy időre bezárnak, de a templomok kapui mindig nyitva állnak! A szünidőben se feledkez- zünk meg a vasárnapi szemlésekről, a hálaadásról - a nyári táborokban, a Bala- tonnál, vagy amerre csak járunk e világon. Jó pihenést és kellemes felüdülést. Szeretettel,

Judit néni

Fiataloknak

IGYEKEZZETEK

A rémálmok ijesztő-izasztó világába sorolom azt, amikor arról álmodom, hogy be vagyok zárva egy sötét, ajtó-ablak nélküli szobába. Kimennék, de nem tudok. Keresem a kijáratot, de kemény, rideg falakba ütközöm. Szabad akarok lenni. Mindazt, ami szabadságot korlátozza, el szeretném hátrítani magamtól. Viszont nem szeretem azt sem, ha kizárnak vala- honnan. Az orrom előtt becsukódó villa- mos ajtó, a hivatalok szépen kipamázott zárt ajtói is ezt az érzést keltik fel bennem: újra falakba, korlátokba ütközöm. Néha saját hibám, hogy zárt ajtókra találok, mivel későn érkezem, a kényelmesebb utat, az egyszerűbb megoldást választom.

Amikor eljön az ideje, életem végén, az örök élet kapuját sem szeretném zá- rva találni. Akkor már minden magya- rázkodás, önvád és kintartó kopogtatás hiábavaló lesz. Az ajtó zárva marad.

Jézus tanítványainak aggodó, félénk kérdése: „Uram, ugye kevesen üdvözül- nek”, az én kérdésem, a mi kérdésünk is. Valóban kevesen lennének, akik e

földi világ szorongató zártágából szá- badulva, átléphetnek az örök élet kapu- ján? Mit tegyek, hogyan éljek, hogy be- léphessek az örök életbe?

Jézus így válaszol: „Igyekeztek” (vö. Lk 13, 22-30). Igyekeztek teljes erőből átjutni a szűk kapun - idejében, pontosan érkezve, felkészülten! Átjutni a szűk kapun, nem egyszerű dolog, nem gyerekjáték, nem valami magától érte- dő „automatizmus”. Az erőfeszítés, a bölcsesség, az igyekezet a siker kulcsa. Az árral úszni lehet, hogy könnyebb, de nem elégséges. Ezért állandóan „online” kell lenni, szoros, mindennapi összeköt- tetésben Istenrel! Megszentelt igyeke- zettel keresni, kutatni kell az Ő - életünket formálni akaró - akaratát. Hinni és bízni kell az Ő - szűk kapu fele - irányító szándékában. Idősebbé kihívás: „Igye- keztek!” Teljes odaadással, hiszen ez a feladatunk: „ti elsősorban az Isten or- szágát és annak igazságát kerestétek, s ezeket mind megkapjátok hozza” (Mt 6, 33)

Pál atya

MESÉK A KERTRŐL

Támadnak néha az embernek a tu- dattalanból váratlanul fölbukkanó ötlet- ei, melyekről nem is sejtí, miként foly- tatódhatnak, hová vezetnek.

Midőn először meséltem Juliskának a „Kertről”, csak álombarinatóg, hangu- latos képet kerestem, mert a fantaszti- kus történeteket már kimerítettem, bele- fáradva a mesés bonyodalmaiba.

Este volt, félhomály, csak a folyosó- ról szűrődött be némi fény...

- Tudod, létezik valahol egy Kert (a Heszperidák kertje lebegett lelki szemem előtt), ahová csak kivételes alkalmakkor lehet belépni. A kapu közelében hatalmas almafák vannak. Az egyiken nagy, aranyszínű, a másikon pirosan mosolygó gyü- mölcsök. De nem szabad ám lerázni őket, mert az ütdödött alma csak a disznóknak jó. Föl kell menni értük létrán, egyenként leszedegetni, megnézegetni őket, hogy nem kukacosak-e, s óvatosan belerakni egy nagy kosárba. (Egy kendővel ki is fenyésíthető!)

Unokám figyelmesen hallgatta, s beleélve magát a békés, bukolikus lég- körbe, hamarosan mély álomba merült.

Milyen nagy volt azonban a csodál- kozásom, midőn másnap, a szokásos mese középebe vágva, parancsolóan felszóltott:

- A Kertet mond!

S így ment ez estéről estére. Beszéltem a gyümölcsfákról (cseresznye, meggy, barack, szilva), a bokrokról (málna, ribizke), a különböző veteményekről, végül az állatokról is.

- Ha nem vigyázunk, a seregélyek megdézsmálják a cseresznyét!

- A meggyet nem?

- Azt nem, mert savanyú. Tudod-e, hogy a madarak csípte cseresznye min- dig nagyon édes? Ők tudják, mit kell választani!

A téma kimeríthetetlen. Mindig újabb és újabb növényeket, állatokat kellett „elővarázsolnom”.

- A mókus nyáron behordja a fa od- vába a diót, mogyorót, hogy legyen té- lenben mit ennie. Midőn fölbred álmából, vidáman csemegézve nézi a sűrűn hulló hópelyheket.

- A harkály azért kopogtatja a fa kérégt, hogy előjójenek a kővér kukacok...

- Mit csinál a vakond? Hasznos vagy kártévő állat-e?

- És mi történik esős időben?

- Előjönnek a csigák (roppant szeret- tik a vizes salátát), a földi giliszták...

Lassan egész otthonosan mozgunk már a Kertben. Minden a helyén van, de azért nem győzőm ismételtetni a részleteket.

Juliska maga előtt látja a diófa alatt álló nagy tölgyfa asztalt, s tudja, hogy oda nem szívesen látogatnak a bogarak (miként az ablakokban pirosol muskálti illatát se kedvelik).

Aztán „elérkezik” az ősz, a szüret. A szőlő leszedeése nem kis fáradsággal, derékfájjal jár, de mikor már putto- nyokban vagy a kádban van, mindenki örül neki. A gyümölcs egy részéből bort készítenek („Pista, iszol-e mustot?”), más részét a pincében vagy padláson spárgára kötve őrzik meg télire. S van olyan, amelyikből mazsola lesz...

A szüreti mulatságra nagy kondér birkapaprikát készítenek. Húzzák a vöröslejbis cigányok. Fiúk, lányok táncra perdülnek, s gyakran meg is szeretik, el is jegyzik egymást.

- És télen! Nagymami, mi van télen?

- Lehullanak a levelek, megdermed, elcsöndesedik a táj. A madarak egy része (golya, fecske, daru) meleg vidékre kö- tözik, más része azonban itt marad fa- gyoskodni. Az ágak csupaszok, zörgeti őket a fagyos szél... A varjak feketén gub- basztanak, s egyre csak ismételtetik, hogy „kár, kár”, akárcsak Arany János versében:

„Vörös Rébék általment a

Keskeny pallón, s elrepült” -

Tollászkodni, már mint varjú,

Egy jegenyefára ült.

Akinek azt mondja: kár!

Nagy baj éri és nagy kár:

Hess, madár!

Istenem, mennyi minden belefér ebbe a bűvös Kertbe, melynek idilli hangulata valószínűleg egész életére el fogja kísérfi Juliskámat...

Saáry Éva, Lugano

A NEVELÉS...

Folytatás az első oldalról.

van elfogadni az oktatási intézmények- ben. A szépség, mint isteni tükrör inspi- rálja, léttel és erővel tölti el a fiatal szívet és elmét, míg a csúnya és vulgáris dolgok lehangoló hatással vannak az ember hozzáállására, magatartására.

Mint a nevelésben általában, úgy a tömegtájékoztató eszközök használa- tára való nevelésben is fontos, hogy szem előtt tartsuk a szabadság helyes gyakorlását. Nagy felelősséget jelent ez. A szabadságot gyakran úgy mutatják be, mint az élvezetek, az új élmények fura- hatatlan keresését. Ez inkább átok, mint szabadság! Az igazi szabadság sohasem itélné az egyént - föleg nem egy gyer- meket - az újdonság telhetetlen kere- sésére. Az igazság fényében akkor ta- pasztaljuk meg a valódi szabadságot, amikor válaszolunk Istennek az emberi- ségnek mondott „igen”-jére. Ő arra hív minket, hogy ne válogatás nélkül, ha- nem meggondoltan válasszuk a jót, az igazat, a szépet. A szülők az őrei ennek a

szabadságnak, akik fokozatosan növek- vő szabadságot adva gyermekeiknek ve- zetik el őket az élet mélyebb örömeire.

3. A médiaipar csak oly mértékben tud eleget tenni a szülők és nevelők azon őszinte kívánságának, hogy a gyermeke- ket a szépségre, igazságra és jóságra neveljék, amennyiben támogatja az ember alapvető méltóságát, a házasság és a családi élet valódi értékét, valamint az emberiség pozitív vívmányait és célkitű- zéseit. Ebből ered az az igény, hogy a média legyen elkötelezett a tényleges nevelésben és az etika tiszteletben tartá- sában. Ezt nemcsak a szülők tartják kü- lönösen fontosnak és sürgetőnek, hanem azok is, akik társadalmi felelősségütta- dallal rendelkeznek.

Bár megállapíthatjuk, hogy a média területén dolgozók közül sokan azt sze- retnék tenni, ami helyes, el kell ismer- nünk, hogy azok, akik e szakterületen dolgoznak, „pszichológiai nyomással és különleges etikai dilemmákkal kerülnek szembe” (AeN, 19), és olykor azt látják, hogy a gazdasági verseny az általános mérce alábbadására kényszeríti őket. Minden olyan törekvés, és program - beleértve az animációs filmeket és videó játékokat -, amelyek a szórakozás je- gyében felmagasztalják az erőszakot és antiszociális viselkedést tükröznek vagy közönségessé teszik az emberi szexuali- tást, perverziónak minősül, főleg, ha ezek a műsorok gyerekeknek vagy serdül- lőkorúaknak szólnak. Hogyan magya- rázzuk meg ezt a „szórakozást” annak a számtalan ártatlan fiatalnak, akik erő- szak, kizsákmányolás és visszaélés áldo- zataivá válnak. Mindenkinek el kellene gondolkodnia azon az elletenten, ami Krisztus - aki „ölebe vette [a gyermekeket] és kezét rájuk téve megáldotta őket” (Mk 10, 16) - és aközött áll fenn, aki egyet is megbotránkoztat el kicsik közül, akinek „jobb volna (...), ha malomkővet kötne- nek nyakára” (Lk 17,2). Ismét felhívást intézek a médiaipar felelőseihez, hogy bátorságát a gyártókat a közjó megővéására, az igazság megerősítésére, az egyéni emberi méltóság védelmére és a család szükségleteinek tiszteletben tartására.

4. Az Egyház, a megváltás üzenetének fényében, mely rá lett bízva, az ember- ség tanítója is, és szívesen segíti a szü- löket, a nevelőket, a média szakembereit és a fiatalokat. A plébániai és az iskolai programoknak ma élenjárónak kellene lenniük a médiára való nevelésben. Az Egyház szeretné megosztani azt a látás- módot, amely az emberi méltóságot ál- lítja minden értékes kommunikáció kö- zéppontjába. „Krisztus tekintetével néz- zem a másikat, és többet tudok neki adni a külsőleg szükséges dolgoknál: a sze- retet pillantását ajándékozhatom neki, amire annyira szüksége van” (DCE, 18).

XVI. Benedek pápa

CIGÁNYDAL

Zörg az ág és zúg a szél
cigányasszony útrakéll
feje piros keszkenős
zsír haján a rossz kenőcs
lepedőbe köti bugyrát
ugy viszi a pereputtyát
szépön kötte csücske kettő
nyakán lóg a másik kettő
Háti jószág, pereputty:
pici rajkó, jól aludj!
Mezők jönnék, erdőségek
jó vidékek, rossz vidékek
szép hazák,
zöld hazák:
jár a szél és zörg az ág.

Babits Mihály (1883-1941)

Floridai levél

FIATAL
EGYHÁZMEGYE

Ez az egyházmegye valóban nagyon fiatal, októberben lesz 23 éves. 1984-ben alapították Florida nyugati részén. Tíz közigazgatási megye tartozik hozzá. Első püspöke januárban ment nyugdíjba. Fia- tal, agilis utódját a Vatikánból helyezték a nemzetiségileg rendkívül tarka, problémákban nem szűkülő vidékre. Szék- helye Venice (Velence) a mexikói öböl partján. (Errefelé szeretik - honvágyból, emlékből - az újonnan alakult helységeket európai városokról elnevezni. A floridai Venice-től nem messze van Naples - Nápoly; és kilenc amerikai államban tudok Párizsról.)

A nyolcvanas években félvállról kezelt Florida közel sem volt olyan népes, mint ma. 23 évvel ezelőtt egy milliót sem ért el a Venecia egyházmegye lakosainak száma. Ma több mint két millióan vannak, ebből vagy negyedmillió a katolikus. Számukat alaposan növelik a téli hónapokban a hideg északra ide tódulók, és a migráns mezőgazdasági munkások. A turisták jó hatással vannak az egyház kasszájára. Alaposan részletezni nincs módom, ezért csak a súlypontokat emelem ki. Már akkor is érdekes képet kapunk, ha csak a hívek és az ellátásukról gondoskodók nemzetiségét, illetve anyanyelvét vesszük figyelembe. Egy példa. Egyházközségem Szent Márta nevével viseli. Plébános a olasz, Rómában végzett. Közvetlen stílusával a filmből ismert joviális Don Camillora emlékeztet. Amerikai papjai mellett segíti a munkájában egy latin-amerikai, egy dél-ázsiai és egy fiatal lengyel pap. A vasárnapon tíz szentmiséből hetet angolul, egyet spanyolul, egyet vietnámi nyelven, egyet pedig latinul mondanak. (A pap ismét háttal áll a hívőknek.) A kórus gregorián énekekkel kíséri a szertartást. Plébániám az Egyesült Államok minden cirkuszának is a temploma. Akik munkájukkal állandóan a halállal játszanak, igénylik a lelki segítséget, a hovatartozást. És mivel Sarasota a „Világ legnagyobb cirkusz-rodájának” -nak a hazája, a Szent Márta egyházközség lett a központjuk.

Az egyházmegye gondoskodik a csak spanyolul tudók óriási tömegéről. Van Haiti- és Karib-térségből ide kerültekkel foglalkozó részleg is. A családpsztoráció foglalkozik többek között a különölkkel, az elváltakkal, az együttélés problémáival szembesülőkkel és a házassági előkészítésekkel. (Amerikában kisebbségben vannak a házastársakból álló családok.) Számos katolikus iskola van. Szerveztek cserkészcsapatokat; működik a börtönpasztoráció; a menekültek, a sérültek psztorációja; a Tisztelet az életet részleg; aktív a HIV/AIDS psztoráció, sok a kontemplatív és a karizmatikus csoport. A püspökség televízió-osztálya gondoskodik arról, hogy a betegek is részt vehessenek a vasárnapi szentmiséken. Az egyházmegye különböző részeiről jönnek össze a hívek a Venecia-i kápolnába: félórás istentisztelet, rövid prédikáció, „lelki áldozás”. Az iskoláév folyamán általában a gyerekek ministrálnak, fiúk, lányok, és olvassák fel a változó részeket, máskor az idősebbek. És Floridáról írva nem felejtethem ki, a különböző segélyek mellett, a hurrikánok sújtotta vidékeknek nyújtott anyagi, dologi és személyes hozzájárulásokat sem.

Bitskey Ella, Sarasota

XII. PIUSZ PÁPA
ÉS A HOLOKAUSZT

Az egykori kommunista hírszerző szolgálatok legmagasabb rangú Nyugatra menekült tagja, Ion Mihai Pacepa, aki 1978-ig a román titkosrendőrséget vezette, a tekintélyes amerikai „National Review” című folyóiratban közzétett cikkében a KGB-t teszi felelőséért, hogy sokan náci-barátok és a zsidók tömeges pusztítása iránt közömbösnek hiszik XII. Piusz pápát. Pacepa szerint a szovjet titkosszolgálat egy fiatal német drámaíró használt fel arra, hogy elhintse a néhai katolikus egyházfő körüli vádak időközben alaposan szábra szökött magjait. A cikkíró maga is fontos szerepet játszott a KGB ördögi tervének kivitelezésében és első kézből származó értesítéseivel még inkább hiteltelensé teszi állításait. A kommunizmusnak a katolikus egyház elleni harcában fontos célta volt XII. Piusz pápa, aki a második világháború után ismételt elítélte a Kelet-Európában folyó vallás ellenes hajszát. Két évvel a Szentaty 1958-ban bekövetkezett halála után a KGB kidolgozta a „12 szék” fedőnévvel ellátott akcióit, amelynek kegyetlenül találóan a „Halottak nem védhetik meg magukat” mottó adta. A szovjet tervnek az volt a célja, hogy antiszemitának állítsák be a pápát és igazolják, hogy ő is a holokauszt elindítására bátorította Hitlert. A KGB vezetői céljaik megvalósításánál nagy fontosságot szenteltek a hiteles- ség látszatának, ezért olyan dokumentumokat akartak a világ elé tárni, amelyek egyértelműen bizonyítják, hogy a katolikus egyház feje semmit sem tett az európai zsidóság kiirtásának megakadályozására. A terv kivitelezéséhez Moszkvából felkérték Pacepát, hogy Románia külön-utas politikájának felhasználásával mozgítsa elő az ügy sikerét. A román titkosszolgálat akkor még csak magas rangú tisztje Genfbe

utazott és találkozott Agostino Casaroli bíborossal, a Szent- szék kelet-európai szakértő- jével, akit tájékoztatott arról, hogy a bukaresti kormány szívesen helyreállítaná a diplomáciai kapcsolatot a Vatikánnal. Közvetett, hogy egyetlen kommunista ország sem tartott fenn diplomáciai kapcsolatot a Szentszékkel, ezért az egyház keleti politi- kájának irányítója nem talált semmi kivételt a döntésben, hogy Pacepa hozzáférést kért a vatikáni levéltár iratanyag- jához, mert ezekre - úgy- mond - a kapcsolattelvével előkészítő tárgyalásokon szükség lesz. Az engedély megadását követő két év után három katolikus papnak álcázott ügynök tömegesen fordta ki a XII. Piusz pápával kapcsolatos iratokat és jut- tatta el ezek fénymásolatát a szovjet titkosszolgálat moszkvai központjába. A gigászi akció azonban dugába dől, mert semmiféle terhelő adatot nem tudtak kimutatni ezekből a dokumentumokból. Noha a KGB még jó darabig egyre mohóbban követelt újabb iratokat a vatikáni levéltárban kutató, reverendába bújtatott román ügynököktől, az eredeti célt csak más eszközzel érte el. 1963 tavaszán Bukaresztbe utazott a szovjet titkos- szolgálat egyik vezetője és közölte Pacepával, hogy nincs többé szükség a román segítségre, mert kapcsolatba léptek egy kezdő nyugat-német drámaíróval, Rolf Hoch- hutthal, és segítséget nyúj- tottak neki első darabja, „A Helytartó” megírásában. Az ehhez szükséges dokumen- tumokat a KGB központja bocsátotta Hochhuttnak rendelkezésére a román ügynökök által kicsempészelt halmból. „A Helytartó” 1963-ban történt nyugat-berlini ősbemutatója a nyugat-német szí- nháztörténetben addig ismer- telten méretű botrányt váltott ki, annál is inkább, mert a szerző fiktív történetét hite- lesnek tűnő dokumentumok- kal látta el. Ezzel elindította

a máig is tartó vitát a pápának a zsidóüldözés idején tanúsított magatartásáról. 2002-ben a világhírű görög-francia filmrendező, Constantin Costa Gavras is feldolgozta a témát „Amen” című darabjában. Mint Pacepa a „National Review” hasábjain írja, a KGB mesterkedése sikerese- nek bizonyul, mert még azok is antiszemitának tartják XII. Piusz pápát, akik sohasem hallottak Hochhuttné drámá- járól. Pedig már röviddel a darab ősbemutatója után, Pinchas Lapidé zsidó teológus, aki akkoriban Izrael milánói főkonzulja volt, egy, a néhai pápának szóló köszönetnyil- vánításában hangsúlyozta, hogy legalább 700 ezer zsidó köszönheti életben maradását az egyházfő közbelépésének. Kevin Madigan amerikai történész Lapidé számadatát túlzónak nyilvánította, rámu- tatva arra, hogy a főkonzul ilyen módon is siettetni ki- vánta, hogy a Szentszék rész- sejtése diplomáciai elismerés- ben Izraelt, de egyetlen szóval sem cáfolta a pápá- nak a zsidók minél nagyobb számban történő megmenté- sére tett erőfeszítéseit.

Pacepa cikkének megjele- nése után riporterek felkeresték baseli otthonában Rolf Hoch- hutthot, aki tagadta, hogy a KGB-nek bármilyen szerepe lett volna az időközben elhi- resült dráma megszületésében. A szerző hangoztatta, hogy a darabot saját ötlete alapján, hiteles dokumentumok fel- használásával alkotta, és azért állította be negatív hősként XII. Piuszt, mert rendszeren- kapott értesüléseket a gáz- kamrákról, de nyíltan nem emelt szót a megszárlás ellen. Hochhutth állításának cáfo- latát, illetve az egyházfőnek az európai zsidóság elpusztításának megakadályozására tett lépéseit csak azután lehet dokumentumokkal cáfo- lni, ha megnyitják a kuta- tók előtt a vatikáni levéltár- nak a XII. Piusz idejére vonatkozó irattárát.

Vincze András

A VALLÁSPÓTLÉKOK
LELEPLEZÉSE MA IS IDŐSZERŰ

XI. Piusz pápa egy-egy en- ciklikában félté el a kommuniz- must, illetve a náciizmust. 70 évvel ezelőtt, 1937. március 19-én tette közzé „Divini Redemptoris” k. enciklikáját XI. Piusz pápa, amelylyel lelep- lezte az ateista kommunizmus téveszméit és büntetőit. A kommunizmus „megfosztja az embert szabadságtól és minden erkölcsi tartásától, a vak ösztönökkel szemben. Néhány nappal előtte, március 14-én, Ratti pápa „Mit brennender Sorge” (Égő aggodalommal) k. enciklikájával keményen elítél- te a náci ideológiát.

Pietro Scoppola történész, rádióknak adott nyilatkozatában arra mutatott rá, hogy a két pápai dokumentum drámai lég- körben jelent meg, amely már jelezte a második világháború kitörését. A pápa írásban tette közzé meggyőződését, hogy

szilárdan elítéli a XX. század mindkét totalitarizmusát, a „két világi vallást”, egyrészt a kommunizmust, másrészt a náciiz- must. Két erőteljes enciklikáról van szó. A pápa talán még ár- nyaltabban leplezi le a náciiz- must, mint a kommunizmust, és apostoli körlevelé mintegy elő- vételezi azt az enciklikát, amelynek közzétételét halála megakadályozta. A közelmúlt kutatásainak következtében került napvilágra „Humani Gene- ris Unitas” k. enciklikája a náci fegyűlölet ellen. Mint ismer- tes ugyanis a közelmúltban megnyitották a vatikáni titkos levéltár egy részét, így a XI. Piusz pápaságára vonatkozó dokumentumok is hozzáférhe- tővé váltak a tudósok számára. Számos új, rendkívül érdekes adat egészíti ki ennek a pápa- ságnak a történetét.

A két enciklika nagy hatást

gyakorolt megjelenésekor, de ne feledjük, hogy nem saját sajtó- szabadság sem a kommunista, sem a náci rezsimben, ahol ismeretlen volt az eszmék szabad áramlása. A Szovjetunióban pedig egyenesen vallásüldözés folyt, tehát az enciklika tartalma csak kevesekhez juthatott el, főként a vezető rétegekhez.

Mindkét enciklika rendkívül nagy értékű - tette még hozzá Pietro Scoppola olasz történész - mivel leleplezi a „világi vallás” jelenségét, vagyis azt a kísérletet, hogy a politika hassa át az em- ber élet minden területét, meg- zárolja az emberi dimenzió- gát is. Ennek elítélése nagy jelentőségű volt a maga korá- ban is, de egyben figyelmezté- s az jövő számára. Ezért XI. Piusz pápa két enciklikája ma is fontos vonatkozású pontot je- lent a demokrácia és a szabadság értékei szempontjából. VR

Londoni levél

TONY BLAIR
A FELEKEZETKÖZI BÉKÉÉRT

Tony Blair tíz esztendei miniszterel- nöksége után leköszönt brit kormányfői és pártvezíri megbízatásáról, s egy korá- rábbi megállapodás értelmében átadta a váltóbotot az eddigi pénzügyminiszternek, Gordon Brownnak. Lépése hosszabb ide- je várható volt, s folytat a találgatások, hogy a még ereje teljében lévő politikus mihez kezd, ha kiköltözik a Downing Street tzből. Egyesek úgy tudták, hogy a Világbank elnöke lesz, mások arról hal- lottak, hogy nagy előadó-körutakra in- dul, és egy-egy fellépéséért több százezer dollárt fog kaszírozni.

Most azt mondják a bennfentesek, hogy Tony Blair a felekezetközi megbékélésért küzdő alapítvány élére áll miután felha- gyott a politikával. Képviselői mandátumát is visszadja, tehát sok szabadideje lesz. Blair közismerten vallásos ember, minden vasárnap részt vesz szentmisén. Régen mondogatják, hogy szeretne áttérni a katolikus hitre. Ő maga anglikán, de a felesége és a négy gyermeke katolikus. Egy korábbi levelemben már foglalkoztam azzal, mi vonzza a katolikus egyházhoz, és említettem az áttérési szándékát. Amíg kormányfő volt, ezt nem tehette meg. Egyrészt a protestáns észak-írországi unionisták vették volna rossz néven az áttérést, másrészt Angliában a miniszter- elnök nevezti ki az anglikán püspököket, tehát nehézségek támadtak volna. Észak-írországban most a jáék szerint szent a béke.

Tony Blair, mint hírlík, a három „á- brahami” felekezet békéjét is megkísérli létrehozni az észak-ír megbékélés után. A keresztényekről, a zsidókról és a mohamedánokról van szó, ugyanis ezek a val- lások egyaránt Ábrahámhoz vezeték vissza az eredetüket, még akkor is, ha a muszlimok Ábrahámot Ibrahimnak nevezik. Miben van mindhárom felekezet között hitazo- nosság? Hisznek az öövívben és abban, hogy Noé bárkát épített, hiszik, hogy Mózes (a mohamedánok szerint Musa) vezette ki az izraelitákat Egyiptomból és átvette Istenől számukra a Tíz parancsolatot, s mind három vallás szent könyvében talá- lunk leírást a Paradicsomról, továbbá Ádámról és Éváról, mint a legelső em- berpárról. A Korán Jézust is említi, jöllehet mindössze a több ezer próféta egyikeként.

Kezdetben tehát elég sok dologban gon- dolkoztak egyformán keresztények, zsidók és mohamedánok. Talán remélhető, hogy közelebb lehet őket hozni egymáshoz. Ennek érdekében alapít szervezetet Blair, londoni székhellyel. Célja, hogy ílymódon hozzájáruljon a közel-keleti rendezéshez, és ahhoz is, hogy lecsillapodjon a brit muszlimok kedve robbantásos merényle- tekre. Tavaly XVI. Benedek pápával is beszélt terveiről.

A volt brit miniszterelnök reméli, hogy alapítványa bőséges támogatást kap amerikai, arab és angol pénzemberektől. Egyelőre ott tart a szervezés, hogy tár- gyalja a Magyarországról tízennyolc éves korában Angliába származott, veterán milliómossal, Sir Sigmund Sternberggel (aki még jól beszél magyarul) és taná- csokat kért tőle. Sir Sigmund ugyanis (az egyetlen közéleti személy, akit felekezet- közti békéltető munkájáért egyaránt lovagi címmel tüntettek ki a Vatikán és a brit uralkodó), a Három Felekezet Fórum el- nevezésű szervezet alapító elnöke. Névje- gyét a kereszt mellett hatágu csillag és félhold díszíti. Sternberg Zsigmond azt mondotta, hogy eddig tőkések nem na- gyon adakoztak ilyen jellegű tevékeny- ségre, de Tony Blair az, aki összekötteté- sei révén képes lesz pénzt fakasztani még a közközléből is alapítványa számára.

Sárközi Mátyas

ÁRPÁD-HÁZI SZENT ERZSÉBET ÉS AZ EREKLYETISZTELET

A szentek élete és az ereklyék Egyházunk dicsőségszomorú múltját tükrözik. Kevés kivétellel, minden boldog- és szenttéavatás ereklyetisztelettel jár, amelynek megnyilvánulása nagymértékben függ a korszemlemtől, és a szóban forgó szent népszerűségétől. Szent Erzsébet szenttéavatását és ereklyéinek sorsát sem szabad Egyházunk kétezer éves történelméből kiragadni, attól elvonatkoztatni.

Az ereklyetisztelet az ember lelki igényéből fakad: Meg akarja adni a szeretet elhaltának a végtisztséget. Ezért indultak el az asszonyok húsvétvasárnap illatszerekkel Jézus sírjához (Mk 16, 1; Lk 24, 1). Az ember meg akarja becsülni azt a tárgyi hagyatékot (latinul: reliquia), amely a tiszteletről méltó elhunytá emlékeztet, elsősorban csonthaját, ruháit, kínozó eszközeit. Az ereklyekultusz elválaszthatatlan a szentek tiszteletétől, sajátosan keresztény, és egyidős a kereszténységgel.

Miután az őskeresztényeknek a családi ház gyülekezeti otthonnak (Ecclesia = egyház) kicsinek bizonyult, a szentmisére (úrvacsorára) sok esetben katakombákban gyűltek össze, ahol a vértanúk maradványait közös sírba helyezték. Az üldözöttek elmúltával, amikor már szabadon lehetett, a vértanúk sírja fölé oltárt, illetve templomot emeltek; ezekben az ereklyéknek kiemelt helyet készítettek. Lassan a vértanúk tiszteletéhez párosult a szentéletű hitvallók tisztelete is. A népvándorlás idején a menekülő keresztények magukkal vitték helyi szentjük ereklyéit is.

A kereszténység gyors terjedésével együtt járt aztán az ereklyék szétszórása, mert az új templomok oltáraiban legalább két ereklyét helyeztek el; az egyik vértanúé kellett, hogy legyen. A szaporodó családokat egyre szigorúbb hitelesítő igazolással kívánták kiküszöbölni. Végül a IV. Lateráni zsinat (1215) úgy döntött, hogy csak pápai engedéllyel szabad újabb ereklyéket tisztelet tárgyává tenni. Már korábban hasonló joggyakorlat alakult ki a szenttéavatás terén, amely 1234-től kizárólag a pápának van fenntartva. Ennek ellenére, ebben a Róma által irányított középkori keresztény világban, a nép Erzsébetet már életében szentnek tisztelte, úgy ahogy ezt az első keresztények tették az apostollokkal és a vértanúkkal, akiket hivatalosan senki sem avatott szentté.

Az egyházi hierarchia mindig óvatossá volt a népi vallásosság ezen megnyilvánulásával szemben, inkább kritikus, várakozó álláspontot képviselt. A nép Szent Erzsébet Marburg-i sírját mégis hamarosan zarándokhellyé tette, mert ott gyógyulások történtek és legendák keletkeztek. Ezért Magdeburg-i Konrád mester, Erzsébet egykori gyóntatója és lelki vezetője röviden, de az inkvizítor szigorával megírta „védené” életrajzát, a vele kapcsolatos csodákat, a tanúk vallomásait, és elküldte azt IX. Gergely pápának. Róma aprólékosására jellemző, hogy a szenttéavatással nem szimpatizáló, de az ügyben illetékes mainzi püspök bevonásával, újabb részletes vizsgálatot rendelt el, amely ismét csak megerősítette azt, hogy Erzsébet hősies fokon gyakorolta a keresztény erényeket. Ezek alapján IX. Gergely pápa „Gloriosus in

maiestate” (Dicsőséges fényben) kezdte bullájával, 1235 pünkösdjén, Perugiaában, hivatalosan és ünnepélyesen szentté nyilvánította Erzsébetet. Szent Erzsébet sírjának megnyitása a hagyományának megfelelően, csonthajainak oltárra emelése, egy évvel később történt Marburgban.

Az „elevatio” ünnepe, amelyre Erzsébet egykori kérője, II. Frigyes császár is elzáródott, a középkori Német Birodalom nagyjainak seregszemléjévé vált. Gyönyörűen tanúskodik erről a párizsi Szent Erzsébet-templom egyik magyar címerrel ékesített ablaka. Ekkor helyezték Szent Erzsébet csonthajait abba a díszes ereklyetartó-koporsóba, amely ma is megtekinthető a róla elnevezett, 1283-ban épült, mai Marburg-i evangélikus templomban. Ismerve a boldog-, illetve szenttéavatást megelőző aprólékos, időigényes procedurákat, Szent Erzsébet esetében ez az eljárás igen gyorsan történt, mindössze három és fél évig tartott.

Néhány szent növekvő népszerűsége azzal is magyarázható, hogy a középkori ember félt az ítélt Istentől, a szentekben viszont megértő, segítő, oltalmazó közbenjáróra talált. Az alig 24 évet élt Szent Erzsébet csodálatosan kiemelkedik a szentek seregéből. A hívő nép mellett nagymértékben terjesztette népszerűségét a Német Lovagrend és hozzájárult ahhoz az akkoriban igen nagy közkelettségnek örvendő ferencesek is, akik saját szentjükhöz tekintették Szent Erzsébetet, és tiszteletét, Amerika felfedezését követően, az egész világon szorgalmazták. A szentek tiszteletével meg-növekedett a zarándokhelyek és az ereklyék felkeresésének igénye is. Minél nagyobb, vagy értékesebb ereklyegyűjteménnyel rendelkezett egy kolostor, templom, esetleg magán személy, annál gazdagabbnak számított. A visszaélések nem maradtak el: ereklyéket loptak, raboltak, hamisítottak, jó pénzért adtak, vettek, de gúnyt is űztek belőlük, sőt még mágius célra is felhasználták azokat. Nem véletlen, hogy a legjelentősebb ereklyegyűjteménnyel rendelkező templom egyike, a Wittenberg-i vártemplom, a reformáció bölcseje volt.

A reformáció tisztító vihar volt, amelynek sok esetben éppen a leghitelesebb ereklyék estek áldozatul. Ez történt Szent Erzsébet ereklyéivel is, csonthajait kidobálták. A vallásháborúk idején érték ereklyetartók hadizsákmányként cseréltek gazdát. Így kerülhetett Stockholmba a II. Frigyes császár koronájából készült egyik Szent Erzsébet fejereklétel is. Arra is akad példa, hogy az ereklyetartónak nyoma veszett, de az ereklye megmaradt. A 30 éves háború idején spanyol katonák Hesszenben, egy kamrában Szent Erzsébet szétszórt csonthajait bukkantak. Ezeket magukkal vitték, és

V. Károly anyjának, Őrült Johanna királynőjükhöz ajándékozták, aki aztán az ereklyéket a kolumbiai egyházmegye megszerzésére induló Zapata borbosnak adta útravalóul. Így lett Szent Erzsébet Bogotának, talán akkor a világ legnagyobb egyházmegyéjének patrónája.

A reformációval az ereklyék elvesztették piaci árfolyamukat, a trienti zsinat (1545-1563) meg kiközösítéssel fenyegette meg a visszaelöket. Az ereklyék újra a szentek példás életére irányították a figyelmet. Hitvallásunk része az is, hogy a vértanúk és a szentek istenközelégük révén közbejárhatnak értünk. Míg is szépen fejezi ki ezt a Minden-szentek litániája a keresztség és a papszentelés szertartásában. Napjainkban az érdeklődés központjában nem annyira az ereklyék történelmi hitelessége áll, bár az ember teljes genetikai kódjának megfejtése óta a DNS vizsgálat lehetővé teszi a hamisítások kiszűrését. Mégis ügyelni kell arra, hogy ez a „gyomlálás” ne váljék a tudás istenítésévé. Vonatkozik ez az ügyvezett másodfokú ereklyékre is, amilyen például az a párizsi minoriták tulajdonában lévő kabát, amelyet Asszisi Szent Ferenc küldött Szent Erzsébetnek, vagy az a féltve őrzött becses öv, amelynek hitelessége mellett a Montalembert-i grófok történelmi családi hagyományra tanúskodik, mondván, hogy az Szent Erzsébeté, akitől ők magukat származtatják.

Korunk ereklyetisztelete is Isten országát szolgálja és az ember lelki üdvéért kell, hogy irányuljon. Példaként említem Mindszenti bíboros, hercegprímás magatartását 1975-ös latin-amerikai útja során a bogotai székesegyházban, ahol 32 püspök jelenlétében prédikált az igazságra szomjazó híveknek. A szentmise után keblére szorítva Szent Erzsébet nagy ereklyetartóját, átszellemülten „beszélgetett” hazánk legismertebb szentjével (Ruzsik atya elbeszélése). Példaként említhető az a 800 éves jubileumra tervezett magyar ökumenikus zarándoklat is Marburgban, amelyen katolikusok és protestánsok szentünk üres ereklyekoporsója előtt közösen emlékeznek meg „Szent Erzsébet Asszony életéről és sok jó tételéről”.

Molnár Ottó, Párizs

SZENT ISTVÁN...

Folytatás az első oldalról.

varába invitálta azokat, akiket kiváló adottságúknak tartott. Ők azután érték munkatársáivá, segítőkivé váltak.

Szent István király tehát különleges tiszteletet érzett Krisztus Urunk iránt, és ez részben bizánci, részben latin hatásra alakult ki benne. Tudjuk, hogy a keleti egyházban Krisztust elsősorban isteni fenségében tisztelték és a világmindenség uraként ábrázolták (*Pantokrator*). A székesfehérvári bazilikának ajándékozott miseruha közepén a diadalmas Krisztus látható. Az utolsó ítélet gondolata megjelenik a nagylegendában: István „mindig úgy cselekedett, mintha Krisztus ítélőszéke előtt állna”. Ugyanakkor a nyugat-európai teológia nagymértékben hangsúlyozta Krisztus emberségét és szívesen ábrázolta őt keresztrefeszítve. István király vallásos lelkületében központi helyet foglalt el Krisztus embersége. Jól mutatja ezt a király ragaszkodása a szent kereszthez, valamint a három legenda számos jelenete, amelyek arról számolnak be, hogy a megtestesült Krisztushoz hasonlóan a király kereste és nagyra értékelte a „szegények” társaságát.

2. A szent király vallásosságának másik lényeges eleme a *Boldogságos Szűz iránti mély hódolat*. A nagylegenda hírül adja, hogy „fogadalom s felajánlás útján szüntelen imádságban magát és királyságát Isten Anyjának, az örök Szűz Máriának oltalma alá helyezte”. Mikor tette e fogadalmat? Az említett legenda szerint az 1020-as évek végén, a német fenyegetések idején. Hartvik püspök hozzáteszi, hogy halálos ágyán a király megismételte a Szűz Máriának tett felajánlást, miután övét a keresztény hit megőrzésére buzdította. Ezen kijelentések alapján a legendaközös Magyarország Szűz Mária örök tulajdonává vált. Az idők folyamán ez a gondolat, vagyis hogy az országot első királyja Máriának ajánlotta fel, tehát Magyarország Mária országa, egyre jobban elterjedt a köztudatban és a vallásos művészetben. Szűz Mária lett Magyarország védelmezője, és az arpád-házi királyok már a XI. század végétől kezdve erre hivatkoztak, amikor meg kellett védeniük a pápasággal szembeni autonómiájukat. Sőt, nagyjából hatszáz évvel később a Habsburgok által támogatott ellenreformáció során is előkerült ez a gondolat.

Az ezredforduló viszonyainak ismeretében megdöbbentően korainak tűnik a felajánlás, ám István király elhatározása megfelelt vallásos érzelmeinek. Életének döntő eseményei során ugyanis – a három legenda szerint – mindig különleges bizalommal fordult a Szent Szűzhöz. Így történt ez uralmának elején és végén egyaránt. Mielőtt döntő ütközetbe bocsátkozott volna ellenfelével, Koppánnal szemben, a fiatal herceg Szűz Mária segítségéért fohászolt. Harmán évvel később ismét a Szent Szűzöt kéri, hogy védelmezze Konrád német császár támadásaival szemben. Ide tartozik a nagylegenda megpleg története. Egyik éjszaka a király, szokásához híven *incognito* alamizsnát osztott a szegényeknek, akik utolsó szálát kitépték a szakállát. Erre örvendező lélekkel adott hátát a Szent Szűznek, hogy e csodálatos jel révén mindenki számára nyilvánvalóvá tette végtelen jóságát. Egy másik jellemző tény: a monumentális székesfehérvári bazilikát Krisztus Anyjának tiszteletére kívánta szentelni. A székesfehérvári bazilikán kívül több templomot alapított az Istenanya tiszteletére: az esztergomi bazilikát (védőszentje Szent Adalbert, de bizonyos források szerint a Szent Szűz), a győri székesegyházat, a pécsváradi apátságot és a veszprémi győri bazilita monostort.

Szent István király három legendája rögzíti, hogy a székesfehérvári királyi bazilikát Szűz Mária mennybevételének tiszteletére szentelte. Hartvik művében az szerepel, hogy a király - óhajának megfelelően - augusztus 15-én halt meg, úgyhogy több éven keresztül (1083-1092) ezen a napon tartották ünnepét.

A nagylegenda tanúsítja, hogy az Ég Királynőjének tisztelete milyen gyorsan elterjedt a magyarok között. Az iráni eredetű *asszony* szó eredetileg azt jelentette: „királyné”, és csak később jelölték vele Szűz Máriát, a leggyakrabban a *Boldogságos* vagy *Nagyboldogságos* szóösszetételben. Az első magyar király minden bizonnyal nagymértékben hozzájárult e Mária-tisztelet kialakulásához. A nagylegenda szerint így fohászolt Mária-höz: „regina celestis et mea” (ég királynője és az én királynőm). Az ima folytatásában azt vallja, hogy Mária tette

A SZENT IMRE-ÉVRŐL

Az országos Szent Erzsébet-év mellett idén három magyarországi egyházmegye is hirdetett Szent Imre-évet a magyar ifjúság védőszentje születésének 1000. évfordulója alkalmából. A MK szerkesztősége a három főpásztor, Spányi Antal székesfehérvári püspököt, valamint Márfi Gyula veszprémi és Bábel Balázs kalocsa-kecskeméti érseket kérdezte a jubileumi év jelentőségéről, a programokról és a három egyházmegye közötti együttműködéséről:

Spányi Antal székesfehérvári megyéspüspök:

Szent Imre, aki 1000 évvel ezelőtt született – minden valószínűség szerint Székesfehérváron –, annyira kiemelkedő személyisége a magyar történelemnek és a magyar egyháznak, hogy mindenképpen fontosnak érzem, hogy őrla megemlékezünk. (...) Szeretnénk lehántani Szent Imre alakjáról a „barokkos ráakódásokat”, és megmutatni benne azt a talpig férfias embert, aki tudott önmagának parancsolni, aki megértette korát, aki előtt szent célok lebegtek, és aki tudta, merte használni a számára rendelkezésre álló eszközöket céljainak megvalósítására. Olyan ember volt, aki életével felemelni akarta nemzetét, elfogadta küldetését, és ezzel tökéletesen azonosulni tudott. Nem egy félrebillenő fejű, virágot a kezében tartó elpuhult fiúcskát látunk benne, hanem egy tudatos, a célt maga előtt tisztán látó, erős akaratú igazi férfiembert, ezért lehet ő a férfi ifjúság kiváló példaképe. A Szent Imre-év programjaival szeretnénk továbbá az egyházmegyei tudatot erősíteni, és az összetartozást teljesebbé tenni híveinkben és a fiatalságban. (...)

Szeretnénk Szent Imre személyiségét vonzó formában, sokoldalúan bemutatni. Augusztus 18-án országos Szent Imre-emléknapot tartunk, szintén Székesfehérváron. A megemlékezésen részt vesz majd az egész Magyar Katolikus Püspöki Konferencia, Erdő Péter bíboros vezetésével. Ennek helyszínei a székesegyház, a Nemzeti Emlékhely, a Szent Imre-templom – amely Imre születésének helyén áll –, a Szent István Művelődési Ház, illetve a Városháza és a Püspöki Palota előtti főtér, ahol szabadtéri programok is lesznek. Bizom benne, hogy sok fiatal fog eljönni, és programjainkkal meg tudjuk szólítani Székesfehérvár ifjúságát, az ide zárandokoló fiatalokat, és azokat, akik esetleg nem is hívók, de a városban élnek vagy turistaként vannak itt. (...)

öt királyá. Szent István esetében nem lehet elválasztani a Máriától kapott hatalmat és az ország felajánlását, hiszen ez utóbbi bizonyos értelemben következik az adományozásból.

Szent István király legendáinak szerzői mindent megtettek azért, hogy összegyűjtsék a szent király közbenjárására történt csodákat. Am sem István életében, sem a halálát követő negyvenöt esztendő alatt nem történt csoda, legalábbis a Legenda maior nem szól róla. Majd csak földi maradványainak ünnepélyes kiemelését (1083. augusztus 20.) kísérik csodás események.

István király bensőségi vallásosságával kitűnt korának uralkodói közül. Az előtte szentté avatott néhány keresztény uralkodóval ellentétben ő nem dicsekedhetett azzal, hogy elnyerte a vértanúság koronáját, ám buzgósgága példaképül szolgált későbbi nemzedékek keresztény uralkodói számára (vö. Marie-Madeleine de Cevins, Saint Étienne de Hongrie). □

Márfi Gyula veszprémi érsek:

A hagyomány szerint Szent Imre szüzességi fogadalmát itt, Veszprémben tette, a jelenlegi székesegyház mögötti, ma már csak romjaiban meglévő, nyolcszög alakú Szent György-kápolnában. A bazilikát Gizella királyné építtette, tehát biztos, hogy a kápolna már korábban lé-

Szent Imre-szobor

tezett. S mivel Szent Imre itt tette le fogadalmát, illő, hogy mi is ápoljuk emlékét, és ezen a szép évfordulón – bár születésének pontos idejét nem ismerjük, valamikor 1000 és 1007 között született – méltóképpen megünnepeljük őt. Szent Imre jelentőségét én abban látom, hogy már fiatalon eljutott az életszentség magas fokára, mint sokan a magyarok közül, például Árpád-házi Szent Erzsébet, Szent Margit, Szent Hedvig vagy Kaszap István. Ebben az évben a fiataloságnak biztatást kellene adni, hogy már most törekedjenek az életszentségre, és ne arra készüljenek, hogy majd öregségüket adják oda a Jóistennek, most pedig még önmaguknak élnek. Azt is ki kellene hangsúlyozni, hogy Imre magyar szent volt, ami növelheti bennünk a hazaszeretetet, végül pedig a tisztaságot akarjuk követésre ajánlani – nyilván nem egészen úgy, ahogy ő megvalósította, de az ő életében ez a motívum rendkívül aktuális napjainkban, amikor a szexuális erkölcs olyanmily mélyponton van. Már társadalmi kórnak tekinthető, hogy a családok szétesnek, a házasságok felbomlanak, az emberek összevissza élnek egymással, nincsenek szilárd párkapcsolatok, lassan a házastárs szó is elavulttá válik. Amit mi Szent Imre alakjával hirdetni akarunk, az a kemény férfiaság, tisztaság, de természetesen nem a nemiség elutasításával, hanem annak tiszteltetésével tartásával.

A Szent Imre-évet 2006. november 5-én nyitottuk meg ünnepélyes szentmisével itt, a veszprémi Várban, a piaristák Szent Imréről elnevezett templomában. (...) Részt veszünk az augusztus 18-i Szent Imre-ünnepségen Székesfehérváron, reméljük számos zárandokkal és fiatalallal. Az ünnepi év lezárását november 5. körül tervezzük, de ennek a részleteit még nem tisztáztuk. (...)

Bábel Balázs

Kalocsa-kecskeméti érsek:

Nagyon fontosnak tartjuk, hogy Szent Imrét, a magyar ifjúság védőszentjét születésének 1000. évfordulója alkalmából, de ettől függetlenül is példaként állítsuk az ifjúság elé. Ahogy Szent Erzsébet a női ifjúság, a családanyák, az özvegyek példaképe lehetne, úgy Szent Imre a férfi ifjúságé. De tulajdonképpen mindenkié, hiszen példamutató életével hosszú évszázadokon át hatással volt nemzetünkre – nem véletlen, hogy annyi falu és templom őrzi emlékét a nevében. A Kalocsa-kecskeméti Főegyházegyben is több templom és egy iskola viseli Szent Imre titulását. Közismert az is, hogy az amerikai földrész végül is Szent Imrétől eredeztetetheti a nevét, mert Amerigo Vespucci keresztelese óta a mi Szent Imrénk védnöksége alatt állt. Imre alakja a katolikus keresztények számára mindig is példakép volt, és szeretnénk, ha az egész magyar ifjúság tudomást szerezne róla, és nem kérészetlenül sztarok, hanem örök eszmények lennének rájuk hatással.

Az egyik fő ünnepségünk augusztus 19-én lesz, mégpedig azért, mert másnap Szent István ünnepét üljük, és így kapcsoljuk össze egymással az apa és a fiú tiszteletét. Az ünnepnek két helyszíne lesz: Soltszentimre és Kalocsa, pontosabban a város Szent Imre-temploma körüli tér. Soltszentimréről úgy tartja a hagyomány, hogy a pusztaságban van egy várrom, s amikor Szent Imre a vadászat során megbeszült, ott halt meg. Kalocsán összpontosul az egész egyházmegye ifjúsági programja, ami hasonló lesz a Nagymarosi Ifjúsági Találkozóhoz, de a zárandokok már 19-e előtt megérkeznek, sátrakban alszanak, majd lelki gyakorlatos és közösségi együttlet lesz, végül ünnepi szentmisével fejezzük be. A másik kiemelt program ősszel, november 4-én lesz a kecskeméti Szent Imre iskola aulájában. Egy ott dolgozó történelmetanár írt egy drámát Szent Imréről, ezt adják elő a fiatalok, és a város valamennyi egyházi iskolájából talán kétezer diák is ott lesz.

A másik két egyházmegye programjait kölcsönösen látogatjuk (...) és reméljük, hogy az együttműködés szép gyümölcsöket hoz.

Horánszky Anna - MK

Kilencen bérmálkoztak Münchenben

Június 17-én a müncheni Magyar Katolikus Misszió egyházi közösségében, a Damenstift-templomban kilenc fiatal részesült a bérmálás szentségében: Beiner Ágnes, Bokor Gellért, Bokor Sebestyén, Kovács Rita, Lauber Dávid, Nadj Markus, Soos Stefan, Szigeti Imre és Szigeti Márton. A szentmisén konceblált Hankovszky Ferenc és Csernai Balázs doktorandus. A bérmálás szertartását Friedrich Wetter bíboros megbízásából, dr. Cserhádi Ferenc delegátus celebrálta, akit a Szentatya, XVI. Benedek pápa éppen pár nappal a müncheni bérmálás előtt nevezett ki az Esztergom-Budapesti Főegyházegyege segédpüspökévé. A szentmise kezdetén Merka János plébános, a müncheni magyar hívek nevében is, szeretettel köszöntötte az új püspököt, aki

MEGÚJÍTOTTÁK

A kisvárdai Szent László Szakközépiskola tanárai, diákjai hálából és tiszteletből felújították a volt kisvárdai tanítóképző orsolyita nővéreinek nyughelyét a város régi temetőjében.

A Kovács József sirkészítő mester munkáját dicséző egységes stílusban granitáblából készült 18 felújított sírúrat Bosák Nándor megyéspüspök áldotta meg május 18-án. Az ünnepségen a Szent Orsolya rend nemzetközi szinten is képviseltette magát: Brigitte Brunet tartományfőnöknő Rómából, Somchitr Krongboosri Thaiföldről, Ceclija Kolaric Horvátországból, Kiss Ilona Franciaországból érkezett, de jelen voltak a magyar tartományfőnöknők: Bernik Rozália Győrből, Kolbai Mária Egerből, Saffko Ignácia Sopronból.

Bernik Rozália magyar tartományfőnöknő háláját és köszönetét fejezte ki ezért a nemes kezdeményezésért. A nővér szerint egyedi cselekedetet visz véghez az iskola abban, ahogyan a sírokat évtizedeken keresztül a legnagyobb gondossággal ápolja és felújította. A sírok felújítására vonatkozó terveket a rend magyar tartománya támogatta, és a költségekben is részt vállalt. A sírokat évek óta az iskola tanulói és dolgozói gondozták. Kisvárdán, a régi temető bejáratával szemben, központi helyen található a Szent Orsolya Rend Nővéreinek nyughelye; a munkálatok után a temető díszes lett, mintegy felhívva az arra látogatók figyelmét a város múltjához hozzátartozó orsolyita nővérek emlékére.

„Közel 60 év elteltével is ragaszkodunk, kötődünk az orsolyita nővérekhez. A sírok felújításával jó példává járunk a város és tanulóink előtt” – fejezte ki a nővérek iránti tiszteletét Rozinka Balázs igazgató az ünnepségen. „Egy iskola jelenet megélni, jövőjét tervezni csak úgy lehet, ha ismerjük a múltját” – mondta.

A nővérek rendszeresen részt vesznek az iskola rendezvényein, és imádságos szívvel figyelik az új generáció felnevelését. Az igazgató nem titkolt szándéka, hogy a jövőben nevelő gardájuk állandó tagjaiként is tisztelhetnek majd orsolyita nővéreket.

A Szent Orsolya Rend 1918-ban alapította az iskolát Kisvárdán. A közel harmincéves működés alatt elsődendő nevelés folyt a tanító- és övönöképzésben 1948-ig, az államosítás megkezdéséig. 1991-ben a szerzetesrend visszaigényelte az intézményt, de rendi vezetést nem tudtak biztosítani, mint ahogy Sopronban a Budán sem, így az immár Szent László nevű viselő iskola fenntartója a Debrecen-Nyíregyházi Egyházmegye lett. Ezzel Kisvárdán a vallásos érzelmű polgárok régi vágya teljesült, hiszen az orsolyita nővérek egykori iskolájának jó híre, magas szintű oktatása, családias melegsége még ma is elevenen él a városban és környékén.

Kovács Ágnes - MK

szentbeszédében rámutatott a Szentlélek ajándékainak szükségére napjainkban, a bennünk működő Szentlélek sugallatainak felismerésére buzdított, hogy a Lélek indításával válaszolhassunk korunk kihívásaira. A szentmise ünnepélyességét fokozta a misszió két énekarának közreműködése Geng Ildikó és Jussel Ottó vezetésével. A családias hangulatú ünnepség ezúttal is hozzájárult egyházi közösségünk és hitbéli meggyőződésünk erősödéséhez. Hart István

A MÚLTAT BE KELL VALLANI

Az 1804-ben létrehozott Szatmári Római Katolikus Egyházmegye történelmének alapvetően meghatározóak a XX. századi békeszerződések: elszakították az anyaországtól, területének, plébániáinak és híveinek nagy részét elveszítette. Mindennek következményeit, ha ugyan szó eshetett róla, jobbra csak „külső” megvilágításból ismerhették. Az 1989-es politikai fordulat lehetővé tette, hogy maga az egyház is megnyilatkozhasson: levéltári anyagainak megnyitásával, saját kiadású kötetekkel, levéltári dokumentum-gyűjtemények közzétételével kezdje meg a történelmi múlt feltárását. Ezt segítették elő a szatmári kötődésű egyháztörténeti munkák is.

Az elmultról másfél évtized alatt mintegy húsz kiadvány jelzi, hogy a püspökség igen komolyan, elmélyült munkával igyekszik feltárni az egyházmegye múltjának eddig kényszerűségről elhallgatott - eltakart - fehér foltjait, támogatja az ez ügyben elkötelezett kutatókat. Említsük meg az eddigi legfontosabbakat: *Scheffler János — a pap* (1998), *Szatmárnémeti római katolikus templomai* (2000), *A Szatmári Római Katolikus Egyházmegye templomai* (2001), Dr. Tempfli Imre: *Dr. Scheffler János szatmári püspök és nagyváradi apostoli kormányzó pásztorlevelei és utolsó írásai* (2002), és *Sárból és aranyból* (2002), Dr. Bura László: *A második évszázad* (1904–2004), *A Szatmári Egyházmegye Jubileumi Sematizmusa* (2006).

Az említettek sorát gazdagítja az 1944–1945-ös háborús eseményekhez kötődő, a Szatmári Püspöki és Káptalani Levéltár dokumentumaiból összeállított, Muhi Csilla történész és Váraday Lajos egyházmegyei levéltáros által közreadott kötet: „*A múltat be kell vallani*”, háborús dokumentumok, 1944–1945, (Szatmári Római Katolikus Püspökség, Szatmárnémeti 2006).

A kötet, címe is utal rá, igen válságos időszak írásos dokumentumait teszi közzé, olyanokat, amelyekről évtizedekig hallgatni kellett, szólni sem lehetett. Az 1040/1945. számú Gyűjtő-boríték — *Jelentések templomaink és egyházi intézményeink károsodásáról* — leltárlapján ott a püspöki kézjegy: Határidő mielőbb. Isten Szolgája, a boldog emlékü dr. Scheffler János vértanú főpásztor szándéka csak most valósulhatott meg. Csak most kerülhettek nyilvánosságra azok a dokumentumok, amelyek megszületését az 1945. május 25-én keltezett VI. számú körlevél 10. pontjában kérte plébánosaitól.

A dokumentumok történeti, egyháztörténeti háttérére a dr. Tempfli Imre által írott *Bevezető* világít rá, beágyazva azt a kor általános történelmi vonalába, kontextusába. A válságos, súlyos tragédiáktól és traumáktól sújtott idők helyi vonatkozásairól *A háborús események dokumentumai* gyűjtőcímen alatt közzétett írások nyújtanak általános képet, tudósítanak

arról, hogy az egyházmegyéjéhez a vészhelyzetben is hű Főpásztor mily aggodalommal és együttérzéssel viseli gondját a rábizottaknak.

A VI. számú körlevelében az összeírása célját is megfogalmazza: „Az utókor számára szeretném összeállítani a jelen háború mozgalmas hónapjainak adatait egyes plébániákról, és majd ezek alapján az egész egyházmegyéről.” Javasolta, hogy a kért beszámolókat a *Historia domusok*ban is örökítsék meg.

Felhívására 47 plébániáról érkezett, jutott el beszámoló a püspökségre, zömükben a mai egyházmegye területéről, további öt a mai kárpátaljai, négy pedig a Debrecen–Nyíregyházi egyházmegyéhez tartozó plébániákról, amelyek akkor még a szatmárinak számítottak.

Megrázó sorok egy olyan korrról, olyan eseményekről, amelyek súlyos csapást mértek a régió lakosságára.

Ha tematikailag próbálnánk összefoglalni azokat, akkor a „felszabadító” csapatok elől menekülő székelyek és szászok tízezeinek rémületől és bizonytalanságtól uralt menetét, a bombázások tragikus következményeit és fenyegtettségét, az átvonuló csapatok garázdálkodásait, a templomokban és más egyházi épületekben esett károkat, a katonák és a civilek fosztogatásait, a visszatelepülő román hatóságok bosszúját és az elsősorban sváb lakosságot sújtó deportálásokat, a csírában már jelentkező ateista hatalom egyházellenes magatartását kell számba vennünk.

A papság magatartását alapvetően meghatározta a Főpásztor hűsége, kitartása. Ismeretes, hogy a magyar kormány felajánlotta a menekülés, menekítés lehetőségét, de Ő sorsközösséget vállalt azokkal, akiket Isten gondjaira bízott. Papjainak többsége is helyén maradt, ami jó hatással volt a közösségekre is. Volt, aki csak sejtette, volt, akiben tudatosult, hogy „a török idők elevelednek fel: a XX. század keresztény kultúrájába betör a műveletlen, istentelen Ázsia és a »hitetlen gyaurt« cipelni magának ingyen munkaerőnek.” A beküldött jelentések felbecsülhetetlen értékű és jelentőségű dokumentumok — helytörténeti és általános vonatkozásokban is. Hisz soraikat az események sodrása, az azok által kiváltott féltés és aggodalom diktálja, a mély együttérzés, a aggódás híveikért, egyházukért, a nemzetért.

A frontról hazatért magyar katonák százainak a földvári haláltáborba hurcolásáról szóló, a Szatmár megyei, zömmel már elmagyarosodott sváb lakosság tömeges és kíméletlen deportálását feldolgozó dokumentumokat, történeti munkákat, a plébánosok személyes tanúságtételei igen sok vonatkozásban gazdagítják, eddigi ismereteinket a hitelesség meggyőző erejével árnyalja.

Az elhurcoltakban mindvégig ott a kínzó kérdés: mi a bűnünk, mi miatt történtek e szörnyűségek? Ám válasz nincs. Bennük, akiket a kollektív bűnösség címén hurcoltak el, szakítottak el családjajaiktól — a Szatmár megyéből elhurcoltak egyötödét örökre —, s az otthon maradtokban mindvégig ott munkált a hit, az egyetlen vigasztalás az imádság, a felismerés: Isten nélkül nincs élet, Isten segítségével nélkül semmi-

250 ÉVES
A NAGYBECSKEREKI EGYHÁZMEGYE
LEGRÉGEZZI PLÉBÁNIAI TEMLOMA

A Nagybecskereki Egyházmegye legrégebbi plébániatemploma, a pancsovai Borromeo Szent Károly plébániatemplom idén ünnepli 250 éves jubileumát.

A városban az első imaházat még 1722-ben építették Szent Szűz Mária és Nepomuki Szent János tiszteletére. Ez az 1738-as török betörést követően teljesen elpusztult. 1747-ben épült a második templom, de ez két évvel később, 1749. május 16-án egy vihar következtében olyannyira megrongálódott, hogy újabb istenházát kellett építeni. A harmadik, ma is álló plébániatemplom 1757-ben épült, amelynek alapkövetétele május 11-én volt, s még az év szeptember 18-án fel is szentelték az új istenházat. Az épület kivitelezési munkái kívánvalót hagytak maguk után, tíz évvel később komoly javítási munkálatokba kezdtek az épületen. Ebben az időszakban épült a szentély, és tornyot kapott a templom. Az 1788-as évben ismét betörték a törökök a városba, ekkor a templom épületét nem bántották, de a börtört teljesen megsemmisült, s az épületet megszentelték, istállóként használták. A profanizálás után az első szentmisét 1788. december 25-én tartották. Ettől kezdve relatív nyugodt időszak állt be a plébánia életében, a templom átvészelte az 1848-as eseményeket, az I. és II. világháborút is. A település lakosainak lelki gondozását az első imaház elkészülésétől kezdve ferenccsek látták el egészen 1994-ig, amikor a szerzetesek távozását követően világi papot kapott a város: Erős Mihály személyben, aki ma is az egyházközösség plébánosa.

- *A jubileumot méltóképpen szeretnénk megünnepelni, mind külsőségeiben, mind lelki síkon. Tataroztuk, festettük a templomot, kicseréltük a toronysisakot. Mégis, a legfontosabb előkészületek a lelki felkészülést tartom - mondja Erős Mihály atya. - Hosszú idő óta rendszeresen inádkozunk, folyamatosan közösségformáló szándékkal prédikálók. Ilyen szempontból úgy érzem, nagyon nagy hozson, hogy a dél-bánati Háló találkozóznak mi adtuk otthont az idei évben.*

Isten különös ajándéka, hogy sokszínű, soknemzetiségű a plébániánk: magyarok, horvátok, bolgárok, csehok, albánok, szlovének, lengyelek... szinte minden nemzet jelen van. Ez egy olyan gazdagság, amelyet nekünk mindenkép-

re sem tudnak menni. Ez nem csupán akkor, hanem a későbbiekben is meghatározó eleme, vonása maradt a szétszórt, az ateista diktatúra elnyomásának, zaklatásának kitett híveknek.

Az események hiteles megőrkötése, a lelkeség letükrözése tekintetben is egyaránt rendkívül fontos kötet adalékaiként olvashatjuk azokat a részvétliveritásokat, amelyeket a szatmári püspökség épületének lebombázását követően küldtek dr. Scheffler János püspök, a püspökség címére. Fontos adaléka a kiadványnak a dokumentumokat kísérő szó- és névmagyarázat, a plébániák és a dokumentumok, valamint a jelentéseket, beszámolókat beágyazó papok névjegyzéke, továbbá a fényképek és fakszimilék közlése.

Önismeretünk, történelmi tudatunk gazdagodását köszönhetjük e kötetnek, amely nem csupán az egyházmegye mai területén élők számára bír jelentőséggel, azzal egy időben nyújt fontos adalékot a magyar egyháztörténet ismeretétára számára.

Máriás József, Nyíregyháza

pen ki kell használnunk, s amely segít abban, hogy el tudjuk fogadni más közösségek tagjait, akik más nyelven beszélnek, más valláshoz tartoznak.

A megnyitó ünnepség május 12-én kezdődött közös vallási programmal a templomban, majd püspöki szentmisével zárult.

Mind a program, mind a szentmise kétnyelvű volt, ezzel artuk kifejezni, hogy különbözőségünkben is egységesek tudunk lenni. A szentmisén megjelent Eugenio Sbarbaro nunciás, a Szentatya képviselője, az ő jelenléte által még inkább hangsúlyt nyert, hogy valamennyien az egy, szent, katolikus és apostoli anyaszentegyház része vagyunk. Nagyon nagy öröm számomra, amikor erről beszélhetek, mert úgy érzem, ez a plébánia-közösség is azt tükrözi, hogy egyeseknek ideálja, célja ez az egység - hangsúlyozza a plébános.

Szeptember 18-án a templom felszentelésének napján ünnepi hangversenyt és akadémiát tartanak, amelynek meghívottai a helyi hatóságok képviselői, a műemlékvédelem, a Múzeum és minden olyan intézmény reprezentánsai, akikkel valóamilyen munkakapcsolatban áll a plébánia-közösség.

- *Fontosnak tartom kiemelni, hogy nagyon korrekelt a kapcsolatunk a város vezetőségével, s az illetékes hatóságokkal, akik iránti tiszteletből rendezvény-sorozatunk e napon világiasabb jellegű lesz - magyarázza Erős Mihály atya, - de már szeptember 29-én ismét vallási ünnepséget tartunk, amelyre egyaránt várjuk az egyházi méltóságokat, lelkipásztorainkat és egyházmegyéink hívét.*

A II. világháború befejezéséig Pancsova katolikus híveinek többsége német volt, akiket annak idején a szegénytelen törvény kollektív bűnössé nyilvánított, s akik kénytelenek voltak elhagyni lakóhelyüket.

- *Napjainkban a hívek fele vallja magát magyarnak, a másik rész horvát, szlovén és szinte minden más nemzethez tartozó is megtalálható. Érdekes, hogy a horvátok is sok területről érkeztek: a tengerparttól, Zágráb környékéről, mások Boszniából. Ezért nincs egy klasszikus értelemben vett plébániai hagyomány a városban, amelyet falusi vagy kisebb városi közösségekben megfigyelhetünk - fejtegeti a plébános. - Nekünk magunknak kell hagyományt kialakítani, megtalálni az összetartó erőt, amelyet csak az egységben tudunk megvalósítani. Tudatosan kell építenünk egymással a kapcsolatot, megtalálni mindazt, ami közös bennünk, ami összeköti bennünket. S ha folyamatosan erre törekszünk, eljutunk az egy, teremtő Istenhez, aki nem nemzetet vagy vallást teremtett, hanem embert.*

A pancsovai hívek istenkereső emberek, akik gyancsora nem tudják megfogalmazni vagy kimutatni ezt az istenkeresést. Minden ember vágyódik a szépre, a jóra, a boldogságra. Az egyszerű ember ezt gyakran nem tudja megfogalmazni. Azt azonban mindenképpen tudatosítania kell magában, hogy mindez csak Isten segítségével tudja megvalósítani. Isten segítségével, aki előtt az ember megáll, leborul, beismeri hibáit, gyengeségeit, ugyanakkor naponta újabb és újabb erőt kérhet Tőle. S ezt az erőt meg is kapja. A saját feladatokat, mint lelkipásztor abban látom, hogy híveimet elvezessem ennek az erőnek a forrásához - zárta a beszélgetést Erős Mihály atya, aki szeretettel vár minden jó szándékú embert a közös gondolkodásra, a negyed évezredes jelenlétért való hálaadásra Pancsován!

Kovács Szöszill, Nagybecskerek

LEVÉL AUSZTRÁLIÁBÓL

Sydneyben a Mind-szenty Idősek Otthonában találtak maguknak végső menedéket azok a magyarok, akik miután eljártak felettük az évek, ápolásra, gondozásra szorulnak. Kovács Sándor barátommal elsőként Fazokas Béla domonkos atyát kerestük fel, aki évtizedeken át az itteni magyarok lelki gondozója volt, és most már ő maga is segítségre szorul. Minden alkalommal, amikor ideutazom, felkeresem őt, hogy tájékozzójak az időközben történt eseményekről. Béla atya 90 esztendő és bár a fizikai állapota alaposan leromlott, örömmel láttam, hogy szellemileg milyen friss. Hosszú beszélgetéseket folytattunk és beszámoltam neki a hazai, illetve az európai eseményekről, különösen hosszán időztünk a Szent-anya bajorországi látogatásának eseményeinél. Az én *erlangen*i német barátaim egy igen szép kiállítás, színes emlékkönyvvel leptek meg, amely csokorba szedi ennek a látogatásnak minden szép eseményét, helyszínét. Ezt hoztam magammal, hogy itt, ahova ezek a képek, legalábbis is ilyen mennyiségben és minőségben nem jutnak el, megörvendeztetessem azokat, akik számára ez a látogatás nagy eseménynek számított.

A *sydneyi* Szent Erzsébet magyar karitás-házban közel félszáz magyarral találkoztam. Itt havonta tartanak családi estet és magyar szentmisét, amelyet Bakos István, nagyváradi egyházmegyes, fiatal pap celebrál.

Három hónapra tervezett látogatásom gyorsan telt. Időközben két alkalommal is kint jártam a város külső kerületében, a magyar öregek otthonában, ahol több mint 150 idős ember él, legtöbbször orvosi felügyelet alatt. Az elmúlt 27 évben összesen a hetedik alkalommal vagyok most itt. Sok idős barátom van, és sajnos sokan meg is haltak már közülük. Mindig fontos feladatommak tartom, hogy felkeressem őket, beszélgessek velük. Látni kellene, mekkora az öröm, amikor újra találkozunk. Ők azok, akik már soha nem fognak hazatérni. Akiknek a szívében még olthatatlan, de teljesíthetetlen a vágy, hogy a szülőházát láthassák.

Igaz, a mai modern eszközök képzeletben pillanatok alatt hazarepíthetik őket; a *google* segítségével válogatni lehet a sokféle tv-műsor, vagy magyar újság között. A Webkamera nevű program pedig élőképet ad Budapestről, a Gellérthegyről, az Andrásy útról, a Hősök teréről. Mégis ez csupán virtuális, szerény lehetőség, hiszen az igazi valóság megpillantására nem alkalmas.

Ausztráliában ilyenkor, év elején van az iskolai nagyszünet; a családok nyaralni mennek, elnéptelenednek az iskolák. Két napja aztán vége lett a jó világnak. Megkezdődött az új tanév és megnyitult az iskolák és az óvodák kapui. A gyerekek reggel 9-re mennek az iskolába és csak későn szabadulnak. Itt az állami iskoláknak nincs nagy becsületük. Aki csak teheti, egyházi iskolába írta gyermekét. Szerdán már meglelték az utcák, az autóbuszok és vonatok egyenruhás gyerekekkel. Valamennyi iskolának saját formaruhája van. A fiúk és a lányok egyforma inget, illetve blúzt, egyforma nyakkendőt viselnek. Egyforma anyagból készültek a nadrágok és a szoknyák is. Egyforma az iskolai háttáska, a tornafelszerelés, a kalap, az esőköpeny, vagy esernyő, de még a cipő és a harisnya is. Messziről fel lehet ismerni a különböző iskolák diákjait. Ez az egyformaság persze elfedi a vagyoni különbségeket is. Érdekes látvány, amikor ugyanabban az iskolában nem csupán európai (angol, skót, ír, horvát, magyar, szerb, lengyel stb.) diák, hanem igen sok ázsiai, óceániai, sőt újabban még afrikai gyerekek is tanul. Sokszor nem is tudok különbséget tenni a japán, koreai, kínai, vietnami, thai, kambodzsai, maláj gyerekek között. Az indiaiak csaknem korom feketék, de ilyenek az óceániai bennszülöttek is. A Fülöp-szigetiek sárgák, apró termetűek, a Sri Lankaiak feketék, akár csak az óceániai maorik.

Ez az ország nagyon vegyes lakosságú, és amilyen vegyes a lakosság, származásuk és bőrszínük szerint, olyan változatos a hitbeli meggyőződésük is. A túlnyomó többség éppen az angol gyarmati idők politikája követke-

tében anglikán, de ezek is sokféle felekezetre váltak szét az idők folyamán. Most a *United Church* nevű új egyházba tömörülnek, próbálnak egy egyházat alkotni. Ők vannak legtöbben, kb. 37%. Őket követi a katolikusok táborára 34%-al. Aztán van legalább 120féle szekta, vannak protestáns egyházak és van igen sok olyan kevert vallás, amely a buddhizmust és a kereszténységet próbálja egybe kovácsolni. Persze vannak keleti ortodoxok (örmények, görögök, szerbek, bolgárok és románok, stb.). Egy alkalommal összeszámláltam a *Sydney-i Street director* (utancév-jegyzék) adatait és közel 187féle vallás nevét olvastam benne. Volt olyan, hogy a hetedik nap hívei, aztán a hetedik nap megreformált hívei, a hetedik nap megreformált híveinek reformált egyháza. Szóval az emberi találékonyság pártját ritkítja. És akkor még vegyük hozzá azokat a különböző furcsa szervezetteket (szabadkőművesek, stb.), amelyeknek templomai itt szintén fellelhetők. A sokszínűség csak gyarapodott, miután II. János Pál pápa az 1990-es években idelátogatott és köszöntő beszédében felhívta az akkori miniszterelnök figyelmét, hogy nem lenne okos továbbra is fenntartani a földrésze európai dominanciáját, tehát nyissák meg a kapukat a környező és távoli népek előtt is. Ez azóta meg is történt, ám nincsen osztatlan egyetértés közöttük, mert a más nyelvű, hitű, kultúrájú emberek társadalmában él az előítélet, az idegenkedés, (különösen a muszlimok között). Ezek feloldását, talán éppen a kereszténység erősebb gyökérverése segítené. eCsofálatos látni az ideérkezett ázsiai katolikusok hitét. Különösen talán a Fülöp-szigetieké lehetne kiemelni. Az ide települtek valamennyien szorgalmasak, dolgozók. Gyermekük egyelőre még nem vették át a nyugati szubkultúrát, és az iskolákban kitűnő teljesítményt nyújtanak különösen a kínai, a libanoni diákok. Az ország arculata jelentős változásokon fog átesni, amint ez a szorgalmas, új nemzedék majd kézbe veszi a gazdasági és politikai vezetést.

Hollai Ferenc

Ülésezett a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia

A Magyar Katolikus Püspöki Konferencia június 6-8. között megtartott rendes nyári ülésén Erdő Péter bíboros elnöki beszámolója keretében tájékoztatást adott braziliai útjának tapasztalatairól. Részt vett május 9-15. között a pápalátogatás eseményein és a Latin-Amerikai Püspöki Konferenciák Tanácsa (CELAM) közgyűlésén, ahol az európai püspökök nevében mint az Európai Püspöki Konferenciák Tanácsának elnöke beszédet is mondott. Tájékoztatót továbbá a kormánnyal való tárgyalásokról, amelyek párhuzamosan két formában zajlanak: a Vatikáni-Magyar Vegyes Bizottság keretében és a történelmi egyházakkal közösen.

A Nagy Lajos királyunk által 850 éve alapított ausztriai kegyhely, Mariazell szeptember 8-án, Kisboldogasszony napján Őszentsége, XVI. Benedek pápa jelenlétében ünnepli a jubileumot. Az egész Közép-Európára kisugárzással bír Mária-szentély ebből az alkalomból is várja térségünk orszá-

gainak zárandokait. Helyszűke miatt azonban a rendezők korlátozták a résztvevők számát, így Magyarország kétezzer fővel képviselheti magát a pápai szentmisén. A püspökségek és zárandók irodák szervezik a magyarországi hívek részvételét.

A történelmi keresztény egyházak a 2008-as esztendő a Biblia Évének nyilvánították. A kezdeményezés célja a Szentírásnak magának és kulturális értékének népszerűsítése, hazánk bibliai műveltségének emelése. Az egyházak nagyszabású kiállítás tervezték az Országos Széchényi Könyvtárban, amely a magyar szentírásfordítás és bibliakiadás történetét mutat-

ja be. Az egyházak között és külön-külön is tudományos konferenciákat, valamint a Szentírás népszerűsítő programokat szerveznek. A tervek között szerepel továbbá a pápai szentmisén. A művészetek Palotájában egy hangverseny, amely bibliai ihletésű művekből ad válogatást. A már megszokott éventéki katolikus kommunikációs program jövőre ökumenikussá szélesedik, témája a Biblia lesz.

A sajtótájékoztatón Erdő Péter bíboros, esztergom-budapesti érsek bejelentette, hogy a szeptemberben megrendezésre kerülő Budapesti Városmisszió rendezvényére XVI. Benedek pápa személyes követet küld.

MKPK

Földrészeinket a keresztény gyökerű kultúra alkotta és tartja egyben

Erdő Péter bíboros az Európai Püspöki Konferenciák Tanácsának elnöke május 14-én felszólalt a Latin-amerikai Püspöki Konferenciák Tanácsának (CELAM) közgyűlésén, amelyet előző nap nyitott meg XVI. Benedek pápa a brazilok nemzeti kegyhelyén, Aparecidában.

A magyar prímás biztosította a latin-amerikai püspököket, hogy az európai püspöki konferenciák erejűkhöz mérten továbbra is segítik a latin-amerikai egyházat, ezért is képviseltek magukat a közgyűlésen a nagy európai katolikus segítségnyújtó szervezetek. Természetesen a keresztény ember mindenki szolidaritás kell legyen – mutatott rá a bíboros –, Európát és Latin-Amerikát azonban nem kizárólag az egyetemes emberi szolidaritás kapcsolja össze, hanem számos rokon vonás is. Mindkét földrészt a kultúra tartja egyben, és a kultúra alapján alakult ki ezeknek a földrészeknek a fogalma is, mégpedig egy olyan korszakból, amikor itt már a kereszténység elter-

jedt. Latin-Amerika antropológiai és kulturális arculatát nagy mértékben a kereszténység alakította. Ugyanez igaz Európára is.

Erdő Péter szerint a közelmúlt történelmében is van a két kontinens között hasonlóság. Különösen igaz ez Közép- és Kelet-Európa és Latin-Amerika vonatkozásában, ugyanis mindkét terület a nyugati világnak kissé periférikus része. E régiókban a történelmi, társadalmi problémák olykor hasonló formában jelentkeznek. Közép- és Kelet-Európa megtapasztalta a társadalmi problémák erőszakos megoldási kísérleteinek (a fasizmusnak és a kommunizmusnak) a kudarcát. Most viszont újra erősen jelen van a szociális igazságosság kérdése.

Egyházi értelemben is van mondanivalója egymás számára Európának és Latin-Amerikának. Ma már a kapcsolat nem mérülhet ki abban, hogy a gazdag nyugati egyházak anyagilag támogatják a szegény latin-amerikaiakat. Az európai egyháznak is szüksége van Latin-Ame-

rikára. „Az ajándékok cseréje szellemi és vallási értelemben is létérdekünk” – mondta Erdő Péter bíboros.

XVI. Benedek pápa gyakran nevezte most befejeződött útja során a világ katolikusai több mint felének otthont adó Latin-Amerikát. Európának figyelnie kell Latin-Amerikára, és reményt kell merítenie az itteni tapasztalatokból, sikeres egyházi kezdeményezésekből.

„Konkrétan fel kell mérnünk, mit tanulhatunk a Latin-Amerikaiaktól” – mondta a bíboros. E célt szolgálja a CCEE vezetőségének részvételével a CELAM közgyűlésén. A tapasztalatcserének lesz folytatása is, mivel Erdő Péter meghívta a CELAM elnökét és főtákarát a Fatimában októberben megrendezésre kerülő európai püspöki konferenciák elnökeinek plenáris ülésére. „Rendszeres eszmecsere van ugyanis szükség egymás megismeréséhez és a szolidaritás erősítéséhez” – szögezte le Erdő Péter bíboros a brazil kegyhelyen. MKPK

